

Mreža Žena Kosova

Podržava, štiti i promovise prava i interese žena i devojaka na Kosovu

Mreža žena Kosova

Godišnji izveštaj 2024.

© Mreža žena Kosova, 2025

Sva prava su zadržana. Ova publikacija se može kopirati i distribuirati u celini ili delimično, sve dok se navodi izvor.

Ovaj izveštaj pripremile su članice tima Mreže žena Kosova (MŽK), uz podršku Austrijske agencije za razvoj (ADA), Sigrid Rausing Trust-a, Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida), fondacije Kvinna till Kvinna, Kancelarije inostranih poslova, Komonvelta i razvojne saradnje Ujedinjenog Kraljevstva, kao i Evropske unije (EU), u okviru odgovornosti MŽK-a prema svojim organizacijama članicama. Sadržaj ovog izveštaja isključiva je odgovornost MŽK-a i ni na koji način ne odražava zvanične stavove navedenih donatora.

www.womensnetwork.org

Sadržaj

Uvod	9
Naša vizija	9
Naša misija	9
Naša strategija	9
O godišnjem izveštaju MŽK	10
Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava	11
Povećati i poboljšati učešće žena u politici i donošenju odluka na lokalnom i centralnom nivou u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i RSBUN I 325	12
Povećati kapacitete žena u politici da se zalažu za prioritete žena	12
Podići svest javnih službenika o značaju usklađivanja Zakona o rodnoj ravnopravnosti sa izbornim zakonima	13
Povećati svest zvaničnika o potrebi većeg fokusiranja na rodnu ravnopravnost u zakonima, politikama i programima	15
Povećati svest vladinih zvaničnika, EU, UN-a i drugih aktera o važnosti uključivanja žena različitih profila/grupa u mirovne procese sa Srbijom i rešavanje njihovih prioriteta u tim procesima, u skladu sa RSBUN I 325	17
Poboljšati učešće žena i devojaka različitih profila/grupa u procesima donošenja odluka vezanim za pitanja životne sredine i klimatske promene	18

Poboljšati sprovođenje APRR-a III EU i rodnu perspektivu u procesu pristupanja EU.....	18
Dalje povećati svest i kapacitete zvaničnika EU o tome kako sprovesti APRR III, posebno kroz uključivanje, kao i finansijsku i političku podršku različitim organizacijama civilnog društva za ženska prava	18
Poboljšati uključivanje rodne perspektive u dokumente koji se odnose na pristupanje Kosova EU i njihovo sprovođenje	19
Poboljšati znanje i kapacitete zvaničnika EU, Nacionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (NMRR) i resornih ministarstava u vezi sa integracijom rodne perspektive u dokumente koji se odnose na pristupanje EU, kao i značaj uključivanja OCD u proces pristupanja EU	19
Poboljšati i povećati učešće OCD u procesu pristupanja EU, uključujući praćenje ovog procesa iz rodne perspektive	20
Poboljšati institucionalizaciju rodno odgovornog budžetiranja na Kosovu, u cilju sprovođenja Zakona o rodnoj ravnopravnosti.	21
Fiskalne politike su bolje informisane rodnom analizom	22
Povećati kapacitete OCD za zalaganje za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja	22
Povećati znanje zvaničnika o rodno odgovornom budžetiranju (GRB).....	23
Povećati učešće žena u javnim raspravama o budžetu	23
Povećati učešće OCD u uključivanje rodne persepektive u finansiranje u oblasti klimatskih promena	24

Poboljšati pristup ženama i muškarcima, kao i ostvarivanje njihovih prava na zdravstvene usluge, u skladu sa zakonskim okvirom	24
Povećati svest žena i devojaka o njihovom pravu na zdravstvenu zaštitu i važnosti pristupa zdravstvenoj zaštiti	25
Više žena se zalaže za svoje pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu	26
Život bez rodno zasnovanog nasilja	27
Poboljšati kvalitet i sprovođenje pravnog okvira za rodno zasnovano nasilje, uključujući institucionalni odgovor na pomoć žrtvama nasilja	27
Poboljšati odgovornost institucija koje su odgovorne za pružanje pomoći u slučajevima rodno zasnovanog nasilja	28
Dodatno znanje o tome u kojoj meri je primenjen pravni okvir koji se odnosi na rodno zasnovano nasilje, kao i svest i rasprostranjenost nasilja u porodici	29
Povećati svest većeg broja ljudi o pravnom okviru i njihovim pravima	29
Nastaviti angažovanje MŽK, članica MŽK i OCD u daljem sprovođenju pravnog okvira za rešavanje pitanjarodno zasnovanog nasilja	30
Poboljšati učinak i kvalitet usluga skloništa i drugih pružalaca usluga koji rade sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, posebno usluga rehabilitacije i reintegracije	31
Nastaviti sa davanjem preporuka za poboljšanje zakona i politika	32

Ekonomsko osnaživanje žena	35
Poboljšati uslove za učešće žena na tržištu rada	35
Povećati svest institucija i drugih aktera o potrebi usklađivanja radnog zakonodavstva sa pravnim okvirom EU, uključujući neophodna poboljšanja pravnog okvira	35
Institucije i ključni akteri su postali svesniji obima rodne diskriminacije u oblasti rada na Kosovu i načina na koji se ona može rešiti	37
Poboljšati pristup pravdi u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada i kršenja prava žena na radnom mestu	37
Povećati svest o neformalnoj ekonomiji i načinima njenog rešavanja koristeći rodno osetljiv pristup	38
Veći broj zvaničnika postaje svestan potrebe za većim brojem predškolskih ustanova, centara za brigu o deci, starima i osobama sa invaliditetom, naročito u ruralnim područjima	38
Povećati pristup žena nasleđstvu i vlasništvu kroz pravne reforme, podizanje svesti i pružanje pravne pomoći	39
Povećati svest zvaničnika o tome kako poboljšati uslove života žena iz ruralnih područja i žena sa invaliditetom	39
Više zvaničnika međunarodnih finansijskih institucija informisano je o rodno odgovornim politikama	40
Rodno transformativno obrazovanje	41
oboljšanje udžbenika i načina predavanja nastavnog plana i programa u pravcu rodno transformativnog, feminističkog obrazovanja	41

Preporuke su izrađene i upućene relevantnim akterima za unapređenje nastave, kako od strane nastavnika, tako i u pogledu nastavnih planova i programa	41
Institucije i nastavnici imaju veću odgovornost za transformaciju rodni normi tokom nastave seksualnog obrazovanja u školama.....	43
Više devojaka, žena, dečaka i muškaraca postalo je svesno rodni normi i feminizma, došavši do tih informacija putem PR materijala MŽK-a	46
Unakrsni cilj: Jačanje feminističkog pokreta.....	48
Povećati solidarnost i blagostanje među ženskim organizacijama i aktivistkinjama	49
Više žena, muškaraca, devojaka i dečaka uključenih u feministički pokret	50
Povećati brigu o sebi i sigurnost aktivistkinja za prava žena	50
Povećati kapacitet članica MŽK-a ka njihovoj održivosti	50
Povećati kapacitete osoblja MŽK-a.....	51
Poboljšati uslove za finansiranje organizacija za ženska prava	51
Poboljšati primenu MŽK-ove strategije za mobilizaciju resursa	51
Poboljšati znanje i razumevanje među relevantnim donatorima u vezi sa vrstama podrške koje su potrebne različitim ŽOCD	52
Unakrsni cilj: Zaštita životne sredine.....	53
Finansijski izveštaj MŽK-a za 2024.....	54

O nama	62
Upravni odbor MŽK-a	62
Savetodavni odbor MŽK-a	62
Članovi osoblja MŽK-a u 2024	62
Volonteri/ke.....	65
Individualni doprinosi MŽK-u	65
Organizacije članice MŽK-a	66
Aneks 1a. Grantovi koji su uspešno završeni 2024.	77
Aneks 1b. Grantovi dodeljeni 2024. godine	91

Uvod

Naša vizija

Mreža žena Kosova (MŽK) ima viziju Kosova u kojem su žene i muškarci jednaki i imaju jednake mogućnosti za obrazovanje, zapošljavanje, političko učešće, zdravstvenu zaštitu i život bez nasilja.

Naša misija

Misija Mreže je da podržava, štiti i promoviše prava i interese žena i devojaka širom Kosova, bez obzira na njihova politička i verska uverenja, starosnu dob, nivo obrazovanja, seksualnu orijentaciju i sposobnosti. MŽK ispunjava svoju misiju kroz razmenu iskustava i informacija, partnerstva i umrežavanje, kao i kroz istraživanje, zagovaranje i usluge.

Naša strategija

Da bi ostvarila svoju viziju i misiju, MŽK ima Strategiju za period 2023-2026. godine (koja je dostupna na [internet stranici](#) MŽK-a). Svrha ove strategije je da usmerava rad MŽK-a. Strategija je razvijena 2022. godine uz doprinos organizacija članica mreže, Upravnog odbora, partnera i drugih relevantnih zainteresovanih strana. Strategija MŽK-a obuhvata četiri programa: I) unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava; II) život bez rodno zasnovanog nasilja; III) ekonomsko osnaživanje žena; i IV)

obrazovanje koje transformiše rodne norme. Takođe, MŽK ima unakrsne ciljeve: jačanje feminističkog pokreta i zaštita životne sredine.

O godišnjem izveštaju MŽK

Svake godine, MŽK izveštava svoje članice, partnere i prijatelje o napretku ostvarenim u postizanju svojih strateških ciljeva. Ovaj izveštaj obuhvata informacije za 2024. godinu i podeljen je u šest odeljaka, na osnovu četiri programa MŽK-a i srodnih dugoročnih ciljeva, kao i dva unakrsna cilja:

- Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava
- Život bez rodno zasnovanog nasilja
- Ekonomsko osnaživanje žena
- Obrazovanje koje transformiše rodne norme
- Unakrsni cilj: Jačanje feminističkog pokreta na Kosovu
- Unakrsni cilj: Zaštita životne sredine

Ovaj izveštaj prikazuje dostignuća i rezultate svakog od ovih programa, kao i unakrsnih ciljeva za 2024. godinu. Sveukupno, praćenje i procena MŽK-a ukazuju da je Mreža sprovela oko 74% svoje strategije. Izveštaj takođe sadrži informacije o prihodima, rashodima, pristalicama, Upravnom odboru, Savetodavnom odboru, osoblju, pripravniciima, volonterima, članicama i korisnicima grantova.

Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava

Ovaj program primenjuje pristup zasnovan na ljudskim pravima za unapređenje rodne ravnopravnosti, koristeći postojeći pravni okvir za zaštitu ljudskih prava žena i devojaka, kako je to garantovano zakonom. Takođe, obuhvata uticaj na zakonske i političke promene koje mogu doprineti poboljšanju prava žena kao ljudskih prava, posebno u okviru tekućih reformi u vezi sa procesom pristupanja Kosova Evropskoj uniji (EU). **Opšti dugoročni cilj** programa je unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava. Postignut je određen napredak prema ovom cilju, jer je MŽK uticala na najmanje **četiri** zakona i politike u 2024. godini, a ukupno **212** od kada je MŽK počela da prati zakone i politike od 2012. godine. Iako je MŽK komentarisala nekoliko drugih zakona i politika ove godine, neki od njih tek treba da budu usvojeni ili izmenjeni, pa se uticaj MŽK-a još uvek ne može precizno proceniti. U tom smislu, MŽK i

Eljeta Šalja, koordinatorka za rodno integrisanje, predstavlja rezultate istraživanja MŽK-a tokom diskusije o neformalnoj ekonomiji na Kosovu na događaju „Startup“, zajedno sa stručnjacima iz Poreske administracije Kosova, Kosovske poslovne alijanse i Inspektorata rada.

nekoliko njenih organizacija članica takođe su počele da učestvuju u zvaničnoj vladinoj radnoj grupi za izradu narednog Kosovskog programa za rodnu ravnopravnost, koji će uključivati stub fokusiran na unapređenje Agende za žene, mir i bezbednost (ŽMB).

Ovaj odeljak detaljno opisuje napredak ostvaren prema sledećim specifičnim ciljevima i neposrednim rezultatima, kako je prikazano kroz pokazatelje u bazi podataka za praćenje i procenu MŽK-a.

Povećati i poboljšati učešće žena u politici i donošenju odluka na lokalnom i centralnom nivou u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i RSBUN 1325

MŽK i njene članice putem Fonda žena Kosova (FŽK) angažovale su oko 214 žena različitih profila/grupa u politici i donošenju odluka u 2024. godini, čime je ukupan broj žena dostigao najmanje 6.661 od kada je MŽK počela da meri svoj uticaj. MŽK je takođe postigla napredak u sledećim očekivanim rezultatima.

Povećati kapacitete žena u politici da se zalažu za prioritete žena

U 2024. godini, izvršna direktorka MŽK-a, Igbale Rogova, mentorisala je 112 političarki različitih profila/grupa na lokalnom i centralnom nivou, osnažujući žene da se više angažuju u politici i podržavajući ih u izražavanju svojih prioriteta. Promovisala je njihove inicijative, podržavala njihovo zagovaranje i pomagala im da prevaziđu različite izazove. Na primer, Rogova je dosledno pružala podršku [Arijeti Čafješi](#)

Skeraj iz opštine Dragaš na njenom političkom putu, na kojem je stigla do pozicije predsednice Skupštine opštine Dragaš.

Podići svest javnih službenika o značaju usklađivanja Zakona o rodnoj ravnopravnosti sa izbornim zakonima

U kontekstu amandmana na Zakon o opštim izborima i predstojećih parlamentarnih izbora 2025. godine, MŽK je nastavila da zagovara izmenu izbornih zakona kako bi se uskladili sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, koji predviđa jednaku (50%) zastupljenost žena i muškaraca u svim institucijama i izabranim telima. Međutim, izborni zakoni i dalje propisuju kvotu od samo 30% za učešće žena i muškaraca u nacionalnim i opštinskim skupštinama. Kako bi odgovorili na ove izazove, Nacionalni demokratski institut (NDI) je 2022. godine, u saradnji sa MŽK-om, formirao Stratešku mrežu za rodnu politiku, koju čine žene i muškarci iz vlade, političkih partija, civilnog društva i privrede. Oni su se obavezali na saradnju u rešavanju prepreka koje ograničavaju značajnije učešće žena u političkim procesima, kao i na zagovaranje reformi koje će ubrzati ostvarenje rodne ravnopravnosti. Tokom 2024. godine, MŽK je, zajedno sa Strateškom mrežom za rodnu politiku, kontinuirano insistirala na usklađivanju Zakona o opštim izborima sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti. Ova preporuka je, između ostalog, istaknuta kao ključna tokom tri javna događaja. Pored toga, MŽK je omogućila diskusije između Ekonomskog foruma žena (EFŽ), neformalne

koalicije vodećih organizacija za istraživanje politika i organizacija civilnog društva (OCD)¹ i predstavnika institucija – predsednice Republike Kosovo Vjose Osmani-Sadriu, Kancelarije premijera Kosova i Ministarstva pravde – gde je EFŽ pokrenuo ovo pitanje. Dalje, MŽK je nastavila da traži političku podršku EU za ove reforme, insistirajući da Kosovski izveštaj Evropske komisije (EK) za 2024. ponovi preporuku Vladi Kosova o usklađivanju Zakona o opštim izborima sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti. Iako izmenjeni Zakon o opštim izborima ne predviđa kvotu od 50%, on, zahvaljujući zagovaranju MŽK-a i drugih aktera, uključuje obavezu izdvajanja finansijskih sredstava za političke kampanje kandidatkinja, kao odgovor na nejednak pristup žena finansiranju političkih partija na lokalnim i opštim izborima. MŽK je takođe sarađivala sa Centralnom izbornom komisijom (CIK) na promovisanju rodne ravnopravnosti u izbornim procesima, podržavajući organizovanje diskusija u deset opština. Cilj ovih diskusija bio je da se sagledaju izazovi koji utiču na političku zastupljenost žena i pronađu konkretna rešenja za njihovo veće uključivanje. Između ostalog, razgovarano je i o usklađivanju Zakona o opštim izborima sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

---

¹ EFŽ čine MŽK, Institut Riinvest, Demokratija za razvoj (D4D), Kosovski centar za rodne studije (KCRS), Mreža organizacija žena Romkinja, Aškalijki i Egipćanki Kosova (RROGRAE), Kosovo – Women 4 Women, GAP institut, Centar za informacije, kritiku i akciju (QIKA) i Kosovska inicijativa za stabilnost (KIS)

Povećati svest zvaničnika o potrebi većeg fokusiranja na rodnu ravnopravnost u zakonima, politikama i programima

Od 2012. godine, MŽK je dostavila zvanične komentare na najmanje 276 zakona i politika, uključujući 28 samo u 2024. godini:

- 1) Izveštaj EK o Kosovu za 2024. godinu
- 2) Uredba o aktivnim merama tržišta rada
- 3) Revizija plana sprovođenja na državnom nivou (CLIP) Kancelarije EU (KEU)
- 4) Koncept predsednika Republike Kosovo za Centar izvrsnosti za ŽMB
- 5) Zakon o budžetu za 2025. godinu
- 6) Zakon o lokalnim finansijama za 2025. godinu
- 7) Pravilnik o organizaciji i funkcionisanju Stručnog saveta za socijalne i porodične usluge
- 8) Pravilnik o organizaciji i funkcionisanju Saveta za usvajanje
- 9) Pravilnik o organizaciji i funkcionisanju Saveta za porodičnu hraniteljsku zaštitu
- 10) Nacrt administrativnog uputstva o uslovima za pružanje smeštaja, vrstama zaštite, uslovima za obavljanje zaštite, vrstama i broju smeštenih korisnika
- 11) Strategija za prava osoba sa invaliditetom u Republici Kosovo (2024-2029)
- 12) Pravilnik o osnivanju, sastavu, mandatu, obavezama i odgovornostima Komisije za žalbe nevladinih organizacija (NVO)

- 13) Akcioni plan za prava lezbejki, gej osoba, biseksualnih, trans, i interseksualnih (LGBTI) osoba u Republici Kosovo 2024-2026
- 14) Predlozi za uključivanje sajber nasilja u Krivični zakonik Republike Kosovo
- 15) Nacrt pravilnika o obavezama, odgovornostima, organizaciji i funkcionisanju Kancelarije nacionalnog koordinatora za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja prema ženama i rodno zasnovanog nasilja, kao i funkcionisanju međuresorne koordinacione grupe
- 16) Nacrt administrativnog uputstva o postupcima za ugovaranje usluga sa organizacijama civilnog društva
- 17) Srednjoročni pregled Strategije za vladavinu prava 2021-2026
- 18) Nacrt administrativnog uputstva o nacionalnoj hitnoj telefonskoj liniji za žrtve nasilja u porodici, nasilja prema ženama i rodno zasnovanog nasilja
- 19) Nacrt pravilnika o lokalnim koordinacionim mehanizmima za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja
- 20) Nacrt administrativnog uputstva o izmenama i dopunama administrativnog uputstva o registraciji i funkcionisanju nevladinih organizacija
- 21) Lokalni akcioni plan za rodnu ravnopravnost 2024-2026
- 22) Nacrt pravilnika o raspodeli subvencija opštine Priština
- 23) Nacrt zakona o zdravlju
- 24) Lokalni akcioni plan za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja 2024-2026 za opštinu Prizren

- 25) Nacrt administrativnog uputstva o pravilima i bezbednosnim merama za pristup dece internetu
- 26) Nacrt zakona o reproduktivnom zdravlju
- 27) Standardne operativne procedure za postupanje u slučajevima nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja u Republici Kosovo
- 28) Kosovski program za evropske integracije 2025-2029

Povećati svest vladinih zvaničnika, EU, UN-a i drugih aktera o važnosti uključivanja žena različitih profila/grupa u mirovne procese sa Srbijom i rešavanje njihovih prioriteta u tim procesima, u skladu sa RSBUN I 325

MŽK je povećala svest vladinih zvaničnika, EU, UN-a i drugih aktera o važnosti uključivanja žena različitih profila/grupa u mirovne procese sa Srbijom i rešavanja njihovih prioriteta u tim procesima, u skladu sa RSBUN I 325 i Agendom ŽMB. Politička situacija na Kosovu ostala je krhka, uz nekoliko napada na severu Kosova, mere koje je EU uvela Kosovu, kao i saradnju između srpskih i kosovskih organizacija civilnog društva za prava žena (ŽOCD), koja je bila pogođena političkim tenzijama i pretnjama upućenim srpskim ŽOCD i aktivistkinjama. MŽK je dosledno zagovarala važnost uključivanja žena različitih profila/grupa u mirovne procese i očuvanja bezbednosti žena aktivistkinja. U tom cilju, MŽK i njene članice poslale su 13 pisama zagovaranja i održali sastanke sa zvaničnicima kako bi povećali njihovu svest o potrebi veće zastupljenosti žena u mirovnim procesima tokom 2024. godine, čime je ukupan broj od 2017. godine, kada je MŽK počela sa evidencijom, dostigao 94. Pored toga, MŽK je započela rodnu analizu ŽMB-a za KEU na Kosovu, s ciljem da informiše EU o primeni ŽMB Agende na Kosovu.

Poboljšati učešće žena i devojaka različitih profila/grupa u procesima donošenja odluka vezanim za pitanja životne sredine i klimatske promene

U 2024. godini, MŽK i njene članice – Udruženje žena za ljudska prava Mitrovice (MWAHR) i EkoKos Women – angažovale su najmanje pet žena na opštinskim javnim raspravama o životnoj sredini, koje su održane u opštinama Priština, Kosovo Polje, Mitrovica i Obilić.

Poboljšati sprovođenje APRR-a III EU i rodnu perspektivu u procesu pristupanja EU

MŽK je doprinela sprovođenju akcionog plana EU za rodnu ravnopravnost (APRR III) povezanim CLIP-om za Kosovo, kroz [izveštaj o praćenju](#), koji je koristio pokazatelje APRR III za merenje stepena sprovođenja APRR-a III od strane Vlade Kosova i KEU na Kosovu. Izveštaj MŽK-a ukazuje na neka poboljšanja u sprovođenju, ali su potrebna dodatna pogoljšanja. U cilju napretka, MŽK je podelila preporuke sa KEU. Takođe, MŽK je postigla napredak ka sledećim rezultatima.

Dalje povećati svest i kapacitete zvaničnika EU o tome kako sprovesti APRR III, posebno kroz uključivanje, kao i finansijsku i političku podršku različitim organizacijama civilnog društva za ženska prava

MŽK je povećala svest kod **sedam** zvaničnika EU o tome kako primeniti EU APRR III, posebno finansijski i politički podržavajući različite ŽOCD, čime je ukupan broj dostigao 194 od kada je MŽK počela

da vodi evidenciju. MŽK je koristila različite kanale zastupanja kako bi unapredila njihovo znanje, uključujući sastanke sa zvaničnicima tokom Nedelje zagovaranja u Briselu, koju je organizovala fondacija Kvinna till Kvinna, kao i zagovaranje sprovedeno u saradnji sa Mrežom za nadzor rodnog budžeta u Briselu, uz podršku ADA i Švedske.

Poboljšati uključivanje rodne perspektive u dokumente koji se odnose na pristupanje Kosova EU i njihovo sprovođenje

MŽK je kontinuirano pratila izradu novih javnih politika i zakona vezanih za pristupanje Kosova EU, pružajući doprinos za njihov razvoj iz rodne perspektive. U 2024. godini, MŽK je komentarisala tri takva zakona i politike, čime je ukupan broj dostigao najmanje 62. Ipak, MŽK još uvek ne može da proceni svoj uticaj jer većina tih dokumenata ostaje u fazi nacрта zbog stalnih odlaganja Vlade i/ili Skupštine Republike Kosovo da ih usvoje (npr. Građanski zakonik Kosova, Zakon o radu, Zakon o reproduktivnom zdravlju).

Poboljšati znanje i kapacitete zvaničnika EU, Nacionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (NMRR) i resornih ministarstava u vezi sa integracijom rodne perspektive u dokumente koji se odnose na pristupanje EU, kao i značaj uključivanja OCD u proces pristupanja EU

U 2024. godini, MŽK je održala 14 sastanaka s ciljem unapređenja znanja i kapaciteta za integraciju rodne perspektive u dokumente EU, čime je ukupan broj takvih sastanaka do danas dostigao 156. MŽK je održavala odlične kanale komunikacije sa zvaničnicima EU na Kosovu, u Briselu i Kancelarijom premijera

(KP), kako bi poboljšala fokus na rodnu ravnopravnost u dokumentima koji se odnose na pristupanje EU. MŽK se sastala sa zvaničnicima EU i vlade kako bi razgovarali o važnosti uključivanja ŽOCD u proces pristupanja EU, fokusirajući se na politički dijalog i bezbednosna pitanja.

Poboljšati i povećati učešće OCD u procesu pristupanja EU, uključujući praćenje ovog procesa iz rodne perspektive

MŽK je nastavila saradnju sa organizacijama članicama u praćenju procesa pristupanja EU iz rodne perspektive, posebno sa MWAHR-om i Kosovskim centrom za rodne studije (KCRS). MŽK je takođe nastojala da prikupi različite doprinose OCD za Izveštaj EK o Kosovu za 2024. godinu i da ih angažuje u konsultacijama vlade sa civilnim društvom o Evropskoj reformskoj agendi. U 2024. godini, četiri OCD su sarađivale sa MŽK-om u praćenju procesa pristupanja EU, uključujući interseksionalni pristup ovom praćenju. Angažovane OCD obuhvatale su organizacije koje podržavaju žene u ruralnim područjima, žene sa invaliditetom, različite starosne grupe i etničke zajednice, uključujući MWAHR, EcoKos Women, Kosovski centar za rodne studije i Organizaciju osoba sa mišićnom distrofijom Kosova (OPDMK).

Poboljšati institucionalizaciju rodno odgovornog budžetiranja na Kosovu, u cilju sprovođenja Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

MŽK je nastavila sa zalaganjem za institucionalizaciju rodno odgovornog budžetiranja (GRB) kroz sastanke i pisma zagovaranja i godišnje budžetske preporuke upućene Kancelariji premijera, Ministarstvu finansija, rada i transfera (MFRT), parlamentu i opštinama. MŽK je istakla značaj institucionalizacije GRB-a kroz njegovo uključivanje u pravni okvir za javne finansije, koji je trenutno u procesu izmene. Iako je procenat budžetskih organizacija na opštinskom nivou (89%) i na centralnom nivou (62%) koje podnose aneks GRB-a, koji zahteva MFRT, porastao, mnoge odgovorne institucije to i dalje ne čine. Kvalitet aneksa i dalje nije zadovoljavajući, a oni se retko objavljuju i stavljaju na raspolaganje javnosti, uprkos naporima MŽK za veću transparentnost. MŽK je nastavila sa radom na postizanju sledećih neposrednih rezultata u vezi sa ovim ciljem tokom 2024. godine, uz podršku ADA i Švedske.

MWAHR angažuje žene na raspravi o budžetu u opštini Mitrovica 2024. godine.

Fiskalne politike su bolje informisane rodnom analizom

MŽK je dala preporuke za poboljšanje rodne perspektive u Zakonu o budžetu za 2025. godinu i Zakonu o lokalnim finansijama. Pored toga, MŽK je objavila sažetak politike pod nazivom “[Menstruacija nije luksuz. Zašto je oporezujemo?](#)”, kako bi informisala diskusiju o Zakonu o porezu na dodatu vrednost i njegovom administrativnom uputstvu, u cilju ukidanja poreza na menstrualne proizvode. Iako ovaj zakon nije otvoren za javnu konsultaciju, MŽK je nastavila da se zalaže za ukidanje poreza na menstrualne proizvode, u saradnji sa svojom organizacijom članicom EkoKos Women i u koordinaciji sa GIZ-om. Dok zakoni još uvek nisu objavljeni za javnu konsultaciju, MŽK je nastavila da se zalaže za Zakon o javnim finansijama i Zakon o javnim nabavkama, koji su trenutno u fazi izmene, kako bi se institucionalizovalo rodno odgovorno budžetiranje.

Povećati kapacitete OCD za zalaganje za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja

Kao deo [Mreže za nadzor rodnog budžeta](#) (MNRB), mreže organizacija na Zapadnom Balkanu i u Moldaviji, koju podržavaju ADA i Švedska, MŽK je radila na povećanju kapaciteta OCD da se zalažu za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja ROB-a kroz obuke i mentorstvo. MŽK je olakšala proces strateškog planiranja mreže, koji je uključivao identifikovanje načina za jačanje same mreže i OCD unutar nje. Strategija mreže zvanično je usvojena 2024. godine, a MŽK je radila sa drugim članicama MNRB-a na promociji mreže i njenih materijala za učenje širom sveta, uključujući tokom pratećih događaja NVO Komisije Ujedinjenih nacija (UN) o statusu žena (ŽMB) u Njujorku. MŽK je podržala finalizaciju i prevod

nekoliko **modula** obuke koje je kreirala i učinila javno dostupnim MNRB. Takođe, MŽK je organizovala radionicu za svoje članice o sprovođenju rodno odgovornog budžetiranja u opštinskim budžetima i nastavila sa mentorstvom članova MŽK u primeni GRB-a.

Povećati znanje zvaničnika o rodno odgovornom budžetiranju (GRB)

U 2024. godini, MŽK se zalagala za unapređenje GRB-a u četiri opštine (Priština, Dragaš, Dečani i Južna Mitrovica), angažujući zvaničnike kako bi poboljšali njihovo znanje i razumevanje GRB-a, kao i važnost njegove institucionalizacije za efikasnije, transparentnije i efektivnije budžetiranje. MŽK je poslala pisma sa preporukama za godišnje budžete svim 38 opštinama, kao i KP, MFRT, Ministarstvu pravde, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija (MONTI), Tužilačkom savetu i svim 120 poslanicima. Ukupno, najmanje 475 službenika je dobilo konkretne preporuke za poboljšanje GRB-a od kada je MŽK počela da vodi evidenciju.

Povećati učešće žena u javnim raspravama o budžetu

MWAHR i EcoKos Women su učestvovala u organizovanju i informisanju žena o značaju javnih konsultacija. MŽK je takođe redovno delila informacije o javnim raspravama o opštinskim budžetima sa našim organizacijama članicama, podstičući ih da okupe žene iz svojih zajednica kako bi diskutovale o lokalnim budžetima.

Povećati učešće OCD u uključivanje rodne persepektive u finansiranje u oblasti klimatskih promena

Kako bi se povećalo učešće OCD u finansiranju u oblasti klimatskih promena sa fokusom na rodnu ravnopravnost, MNRB je preko MŽK obezbedila grantove, putem kojih su EkoKos Women i MWAHR sproveli istraživanje. Takođe, MWAHR i Democracy Plus su učestvovali u obuci o finansiranju u oblasti klimatskih promena. MŽK je pokrenula rodnu analizu prevoza s ciljem identifikovanja rodno odgovarajućih rešenja za poboljšanje prevoznog sistema i smanjenje emisija, koja će biti objavljena 2025. godine.

Poboljšati pristup ženama i muškarcima, kao i ostvarivanje njihovih prava na zdravstvene usluge, u skladu sa zakonskim okvirom

Koristeći pristup zasnovan na pravima za unapređenje pristupa zdravstvenoj zaštiti, MŽK je nastavila napore ka ovom cilju u bliskoj saradnji sa organizacijama članicama MŽK-a, uz podršku Fonda žena Kosova (FŽK) i finansijsku podršku ADA i Švedske.

Kao rezultat zagovaranja ŽOCD-a, odgovorne institucije preduzele su pet različitih akcija kako bi se pozabavile pitanjima koja ometaju prava žena na pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti. Na primer, uz podršku FŽK -a, Centar za zaštitu prava žena organizovao je sastanak između direktorke Direkcije za zdravstvo i socijalnu zaštitu opštine Glogovac, gospođe Ljumnije Krapi, i predstavnice Saveta pacijenata, kako bi se pokrenula pionirska inicijativa koja obećava poboljšanje pristupa zdravstvenim uslugama za građane Glogovca. Savet pacijenata je najavio donaciju mobilnog telefona od strane Accessible Quality Healthcare. U međuvremenu, opština Glogovac preduzela je proaktivan korak dodeljivanja telefonske

linije koja građanima pruža direktan kanal komunikacije za izražavanje svojih zabrinutosti, traženje smernica i dobijanje hitne pomoći u vezi sa zdravstvenim pitanjima. Ova strateška saradnja ima za cilj premošćavanje praznina u pružanju zdravstvenih usluga, podstičući transparentnost, odgovornost i brz odgovor na potrebe zajednice. Takođe pruža ruralnim pacijentima mogućnost boljeg pristupa osnovnoj podršci. Uspostavljanje telefonske linije za zdravstvo predstavlja hrabar korak ka tome da zdravstvena zaštita u Glogovcu bude inkluzivnija, usmerena na pacijente, pristupačnija i efikasnija za njegove stanovnike.

U međuvremenu, kao rezultat inicijative ŽOCD *Poljoprivrednica*, koju podržava FŽK, uspešno su otvoreni centri porodične medicine u tri sela opštine Orahovac: Brestovac, Zočište i Denja. U ovim selima lekari su sada na raspolaganju od 7.00 do 15.00 časova. Ovaj razvoj je značajno poboljšao pristup zdravstvenoj zaštiti za stanovnike ovih ruralnih područja, čime je unapređen kvalitet njihovog života. Službenici javnog zdravlja takođe su se obavezali da će koristiti raspoložive resurse za dalja poboljšanja pristupa pacijenata zdravstvenoj zaštiti.

Povećati svest žena i devojaka o njihovom pravu na zdravstvenu zaštitu i važnosti pristupa zdravstvenoj zaštiti

Kroz inicijative podržane od strane FŽK-a, 552 žene su edukovane o svojim pravima na zdravstvenu zaštitu, čime je ukupan broj porastao na 2.555 od kada je MŽK počela da vodi evidenciju.

Više žena se zalaže za svoje pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu

MŽK i njene članice, uz podršku FŽK-a, održali su 18 sastanaka sa javnim zvaničnicima kako bi se bavili i promovisali prava žena na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu. Kroz inicijative FŽK-a, članice MŽK-a su podržale 32 osobe da preduzmu dalje mere, dokumentujući kršenje njihovih prava na zdravlje i podnoseći žalbe. Organizacija *Poljoprivrednice* je dokumentovala 20 slučajeva, EcoKos Women deset, a Centar za zaštitu prava žena u Glogovcu još dva. Uz podršku FŽK-a, EcoKos Women je takođe sprovela istraživanje o pristupu žena zdravstvenoj zaštiti. Kao rezultat ove inicijative, slučaj zloupotrebe je uspešno rešen, što je dovelo do disciplinskih mera protiv odgovornog medicinskog osoblja. Ovo je doprinelo povećanju odgovornosti u zdravstvenom sistemu i jačanju zaštite prava pacijenata. Pored rešavanja pojedinačne povrede, rezultat je takođe poboljšao poverenje u zdravstvene ustanove i podigao svest o značaju očuvanja prava žena u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Intervencija je doprinela tome da se takva kršenja shvate ozbiljno, postavljajući presedan za snažnije sprovođenje prava pacijenata i poboljšanje zdravstvenih usluga.

Ukupno, preko FŽK-a, 97 žena steklo je znanje o lokalnim zdravstvenim uslugama, svojim pravima i načinu podnošenja žalbi zbog kršenja tih prava. Sesije su takođe obuhvatile reproduktivno zdravlje i planiranje porodice.

Život bez rodno zasnovanog nasilja

Opšti cilj ovog programa je poboljšanje odgovora na rodno zasnovano nasilje i smanjenje njegovih posledica. Napredak je postignut ka sledećim specifičnim ciljevima i očekivanim rezultatima u realizaciji ovog dugoročnog cilja, uz podršku ADA, Švedske, fondacije Kvinna till Kvinna, Odeljenja za međunarodni razvoj UK i Sigrid Rausing Trust-a. MŽK je 2024. godine istraživala institucionalni odgovor na rodno zasnovano nasilje, a rezultujući izveštaj sa konkretnim preporukama za poboljšanje institucionalnog odgovora biće objavljen 2025. godine.

Poboljšati kvalitet i sprovođenje pravnog okvira za rodno zasnovano nasilje, uključujući institucionalni odgovor na pomoć žrtvama nasilja

U cilju ostvarivanja ovog specifičnog cilja, koji je u skladu sa EU APRR III, MŽK je 2024. godine doprinela poboljšanju

Adeljina Beriša, menadžerka programa za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja, govori pred Skupštinom Kosova tokom „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja“

pet zakona i politika vezanih za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja, pružajući komentare zasnovane na stručnoj ekspertizi MŽK-a, kako bi ih informisala:

- 1) Zakon o budžetu za 2025. godinu, koji i dalje obuhvata finansiranje skloništa
- 2) Uredba o organizaciji i funkcionisanju Stručnog saveta za0 socijalne i porodične usluge
- 3) Uredba o lokalnim koordinacionim mehanizmima za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja u opštini Prizren
- 4) Revidirani CLIP KEUK
- 5) Izveštaj EK o Kosovu

Kao što je objašnjeno u daljem tekstu, MŽK je takođe dostavila komentare na nekoliko drugih zakona i politika koji još uvek nisu finalizovani, pa se uticaj MŽK-a još ne može oceniti.

Poboljšati odgovornost institucija koje su odgovorne za pružanje pomoći u slučajevima rodno zasnovanog nasilja

Kroz pružanje pravne pomoći, MŽK je nastavila da podržava žene koje traže pravdu u slučajevima nasilja, doprinoseći boljem sprovođenju relevantnog pravnog okvira i povećanoj odgovornosti nadležnih institucija kroz praćenje njihovog rada. U 2024. godini, MŽK je podržala 22 slučaja, informišući žene o njihovim pravima, institucijama u kojima mogu potražiti pomoć i upućujući ih advokatima za pravnu pomoć. Ukupno, MŽK je od 2021. godine podržala 117 takvih slučajeva. Žene su upućivane relevantnim

pravosudnim institucijama, kao i psiholozima u skloništima radi savetovanja. Pored toga, MŽK je pratila 117 slučajeva rodno zasnovanog nasilja u sudovima, čime je doprinela većoj odgovornosti institucija u postupanju sa tim slučajevima. Od 2021. godine, MŽK je pratila ukupno 294 takva slučaja.

Dodatno znanje o tome u kojoj meri je primenjen pravni okvir koji se odnosi na rodno zasnovano nasilje, kao i svest i rasprostranjenost nasilja u porodici

MŽK je nastavila sa zagovaranjem, posebno u vezi sa svojim komentarima na primarno i sekundarno zakonodavstvo, osiguravajući usklađenost sa [Konvencijom Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici \(Istanbulska konvencija\)](#). MŽK je takođe nastavila sa sastancima zagovaranja, u skladu sa preporukama iz svog prethodnog izveštaja [Od zakona do akcije](#). U 2024. godini, MŽK je održala najmanje 13 sastanaka zagovaranja sa zvaničnicima, čime je ukupan broj dostigao 160 od početka brojanja/evidencije.

Povećati svest većeg broja ljudi o pravnom okviru i njihovim pravima

Izložbe, saopštenja za javnost, televizijski nastupi i protesti imali su za cilj informisanje većeg broja ljudi o rodno zasnovanom nasilju i načinima na koje mogu ostvariti svoja prava. MŽK je 2024. godine objavila deset saopštenja za javnost u vezi sa nasiljem u porodici, nasiljem nad maloletnicima, seksualnim nasiljem, kašnjenjem u primeni elektronskih narukvica i seksualnim uznemiravanjem. MŽK je kritikovala medijsku platformu koju su počinioci dobili na Klan Kosova, jer je doprinela normalizaciji nasilja. Takođe, MŽK je

pozvala na hitnu akciju povodom slučajeva seksualnog uznemiravanja na Univerzitetu u Prištini, zahtevajući od institucije da rešava ovaj problem u skladu sa postojećim propisima i zakonima, uz pružanje pune podrške žrtvama. U 2024. godini, MŽK je imala 47 medijskih nastupa u kojima se razgovaralo o femicidu, nasilju u porodici, bezbednosti u javnim prostorima, sajber nasilju i seksualnom nasilju. Nastupi u medijima i javna diskusija o ovim temama doprineli su tome da građani postanu bolje informisani o svojim pravima, kao i o radu MŽK na rešavanju problema rodno zasnovanog nasilja. Objava MŽK koja je pozvala na zaustavljanje nasilja nad nekoliko maloletnika dosegla je 11.006 žena i muškaraca, pružajući informacije o rodno zasnovanom nasilju.

Nastaviti angažovanje MŽK, članica MŽK i OCD u daljem sprovođenju pravnog okvira za rešavanje pitanjarodno zasnovanog nasilja

Tokom 2024. godine, MŽK je posetila skloništa u različitim gradovima širom Kosova, posebno u okviru inicijative „Utorkom u crvenim cipelama“, izražavajući solidarnost sa ženama koje su pretrpele rodno zasnovano nasilje, kao i sa aktivistkinjama za ženska prava. Tokom ovih poseta, diskusije su se fokusirale na zakonske promene, izazove sa kojima se susreću skloništa i načine za njihovo rešavanje. MŽK je saradivala sa skloništim, većinom organizacijama članicama MŽK-a, na daljem sprovođenju pravnog okvira, zajedno sa opštinskim koordinacionim mehanizmima. U 2024. godini, MŽK je učestvovala u deset sastanaka sa međuministarskom grupom u Ministarstvu pravde, gde su institucije izveštavale o svom radu na sprovođenju zakona i Nacionalne strategije za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad ženama za period 2022-2026. Pored toga, MŽK je učestvovala na nekoliko konferencija i sastanaka organizovanih od strane

drugih aktera tokom *16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama*, gde je doprinela diskusijama, uključujući i o ulozi civilnog društva u sprovođenju Istanbulske konvencije. MŽK je takođe učestvovala u panelu za prevenciju femicida, koji je organizovala organizacija članica Artpolis tokom svog FemArt festivala. Dodatno, MŽK je dala svoj doprinos diskusiji i predstavljanju nalaza istraživanja o rodno zasnovanom nasilju koje pogađa LGBTI osobe, u organizaciji Centra za jednakost i slobodu (CEL). MŽK se pridružila naporima CEL-a i Centra za razvoj društvenih grupa (CGSD) u zalaganju za obezbeđivanje finansijske podrške za preko potrebno sklonište za LGBTI osobe na Kosovu. MŽK je takođe podržala Mrežu za osnaživanje žena u Albaniji (AWEN) u istraživanju troškova pružanja usluga za osobe koje su žrtve rodno zasnovanog nasilja, kako bi informisala zalaganje Mreže za obezbeđivanje sveobuhvatnije budžetske linije za ovu svrhu u Albaniji, oslanjajući se na sopstveno iskustvo MŽK u istraživanjima i zagovaranju zasnovanim na dokazima. Ukupno, MŽK je saradivala sa 21 različitom OCD u procesu zagovaranja.

Poboljšati učinak i kvalitet usluga skloništa i drugih pružalaca usluga koji rade sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, posebno usluga rehabilitacije i reintegracije

Na osnovu prethodnog iskustva MŽK-a u analizi troškova rodno zasnovanog nasilja radi informisanja državnog budžeta, MŽK je podržala Mrežu za osnaživanje žena u Albaniji (AWEN) u Albaniji u razvoju i primeni metodologije za utvrđivanje troškova postojećih socijalnih usluga koje pružaju ženske organizacije u cilju rešavanja pitanja rodno zasnovanog nasilja. Ovaj izveštaj, koji će biti objavljen 2025. godine, ima za cilj da informiše Vladu Albanije o budžetu za podršku pružiocima usluga, oslanjajući se na iskustvo MŽK-a, koja se uspešno zalagala za vladino finansiranje skloništa na Kosovu.

Nakon nekoliko izmena relevantnog pravnog okvira na Kosovu i praćenja rada institucija od strane MŽK-a u 2024. godini, MŽK je planirala obezbeđivanje obuke i mentorstva u 2025. godini kako bi dodatno ojačala kapacitete nadležnih institucija u rešavanju pitanja rodno zasnovanog nasilja, sa posebnim fokusom na Lokalni koordinacioni mehanizam protiv nasilja u porodici.

Takođe, uz podršku FŽK-a i osnovnu podršku Sigrid Rausing Trust-a, Medica Kosova je obučila zdravstvene radnike u opštini Đakovica za primenu pristupa osetljivog na traumu prilikom pružanja usluga žrtvama seksualnog nasilja i nasilja u porodici. Obuka je trajala osam dana i obuhvatila dva modula obuke za lekare i medicinske sestre u Regionalnoj bolnici i 10 porodičnih zdravstvenih centara u Đakovici i okolnim ruralnim područjima, kao i obuku za studente završne godine medicine i medicinskih sestara na Univerzitetu Fehmi Agani. Ukupno 45 osoba je pohađalo ovu obuku.

Nastaviti sa davanjem preporuka za poboljšanje zakona i politika

MŽK je nastavila da prati proces usvajanja zakona i politika koje se odnose na rešavanje pitanje rodno zasnovanog nasilja, dostavljajući detaljne komentare na 12 dokumenata u 2024. godini. Cilj je bio njihovo usklađivanje sa Istanbulskom konvencijom, preciznije definisanje pravnih odgovornosti radi boljeg sprovođenja i rešavanja potreba identifikovanih kroz praćenje i ekspertizu MŽK-a:

- 1) Pravilnik o organizaciji i radu Stručnog saveta za socijalne i porodične usluge
- 2) Administrativno uputstvo o uslovima stambenog zbrinjavanja, vrsti i broju korisnika

- 3) Pravilnik o organizaciji i funkcionisanju Kancelarije nacionalnog koordinatora za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja, kao i radu Međuresorske koordinacione grupe
- 4) Administrativno uputstvo o standardima za izradu zakona
- 5) Administrativno uputstvo o Nacionalnoj telefonskoj liniji za hitne slučajeve za žrtve nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja
- 6) Pravilnik o Lokalnom koordinacionom mehanizmu za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja
- 7) Lokalni akcioni plan za zaštitu od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja za period 2024–2026. za Prizren
- 8) Izveštaj o praćenju Kosovskog programa za rodnu ravnopravnost 2020–2024, sa fokusom na rodno zasnovano nasilje
- 9) Izveštaj EK za Kosovo za 2024, koji takođe obuhvata rodno zasnovano nasilje
- 10) Revizije CLIP-a KEUK
- 11) Koncept predsednice Republike Kosovo za Regionalni centar izvrsnosti za ŽMB, koji uključuje pitanja rodno zasnovanog nasilja počinjenog tokom rata na Kosovu
- 12) Zakon o budžetu za 2025. godinu, koji obuhvata finansiranje skloništa

U aprilu 2024. godine, Savet Evrope je usvojio Direktivu o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, što predstavlja značajan korak ka obezbeđivanju sigurnosti i zaštite žena i devojaka u svim

aspektima života, uključujući i onlajn prostor. Na osnovu ove Direktive, MŽK je pripremila sažetak politike s ciljem da doprinese procesu izmene i dopune Krivičnog zakonika Kosova, naglašavajući potrebu za doslednim definicijama i kaznama za sajber nasilje. Oslanjajući se na Direktivu, međunarodna iskustva, postojeći pravni okvir i svakodnevnu praksu MŽK-a u radu sa slučajevima rodno zasnovanog sajber nasilja na Kosovu, MŽK je preporučila jasno definisanje ovog krivičnog dela i adekvatno sankcionisanje u Krivičnom zakoniku.

Ekonomsko osnaživanje žena

Ovaj program ima opšti dugoročni cilj da žene i muškarci imaju jednake ekonomske mogućnosti, kako u domaćinstvu, tako i u javnoj sferi. Ostvaren je napredak ka specifičnim ciljevima i očekivanim rezultatima u realizaciji ovog cilja.

Poboljšati uslove za učešće žena na tržištu rada

MŽK je nastavila napore na usklađivanju pravnog okvira Kosova sa pravnim tekovinama EU u oblasti rodne ravnopravnosti, posebno u vezi sa radnim zakonodavstvom. Tokom 2024. godine, MŽK je dala komentare i uticala na najmanje tri zakona koji se direktno ili indirektno odnose na ekonomsko osnaživanje žena: 1) Zakon o budžetu za 2025. godinu, 2) Strategiju zapošljavanja na Kosovu za period 2023–2027. i 3) Zakon o socijalnim i porodičnim uslugama. Od 2022. godine, MŽK je ukupno uticala na devet zakona i politika iz ove oblasti.

Povećati svest institucija i drugih aktera o potrebi usklađivanja radnog zakonodavstva sa pravnim okvirom EU, uključujući neophodna poboljšanja pravnog okvira

MŽK je dostavila komentare o ekonomskom osnaživanju žena na tri prethodno pomenuta zakona i politike, kao i na 4) Izveštaj EK o Kosovu za 2024. godinu, 5) Uredbu o aktivnim merama tržišta rada, 6) Zakon o lokalnim finansijama i 7) Nacrt uredbe o raspodeli subvencija od strane opštine Priština. MŽK je

svoj doprinos uputila odgovornim institucijama i drugim relevantnim akterima, s ciljem povećanja njihove svesti o potrebnim poboljšanjima zakonskog okvira. Ukupno, MŽK je dala doprinos za najmanje 18 zakona i politika koje se odnose na ekonomsko osnaživanje žena.

Pored toga, MŽK je omogućila razgovore između EFŽ-a i predsednice Republike Kosovo Vjose Osmani Sadriu, Kosovske policije i Ministarstva pravde, zagovarajući rešavanje nedoslednosti između kosovskog Zakona o radu i standarda EU. Kroz zagovaračke aktivnosti, MŽK i EFŽ su istakli potrebu za izmenama zakona kako bi se unapredila rodna ravnopravnost u oblasti rada. MŽK je takođe učestvovala na više konferencija i okruglih stolova koja se odnose oblasti rada, kojima su prisustvovali visoki zvaničnici, uključujući poslanike, Generalni inspektorat, Inspektorat rada, zamenika ministra finansija, rada i transfera, kao i opštinske službenike. Tokom ovih događaja, MŽK je

MŽK lansira svoj istraživački izveštaj "U senci: Rodna analiza neformalnog rada na Kosovu", koji naglašava rodne disparitete u neformalnom sektoru i pruža informacije za vladine intervencije usmerene na rešavanje problema neformalnog rada, koristeći pristup zasnovan na dokazima, a da pri tome ne nanosi štetu.

pokrenula ključna pitanja, uključujući potrebu za izmenama Zakona o radu u skladu sa Direktivom EU o ravnoteži između poslovnog i privatnog života.

Institucije i ključni akteri su postali svesniji obima rodne diskriminacije u oblasti rada na Kosovu i načina na koji se ona može rešiti

MŽK se zalagala za efikasnije rešavanje rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada kroz usklađivanje postojećih zakona i unapređenje mehanizama za prijavljivanje seksualnog uznemiravanja na radnom mestu. MŽK je ukazala na ovo pitanje u nalazima svoje rodne analize oblasti digitalizacije, pod nazivom *Rodna ravnopravnost i IT: Analiza rodne ravnopravnosti digitalizacije na Kosovu*, objavljene 2024. godine, koja je podeljena zainteresovanim stranama iz EU i vlade. Takođe, MŽK je podelila svoje komentare na Strategiju zapošljavanja za period 2023-2027 sa deset zainteresovanih strana, uz naglašavanje rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada.

Poboljšati pristup pravdi u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada i kršenja prava žena na radnom mestu

MŽK se konsultovala u vezi sa jednim slučajem seksualnog uznemiravanja na radnom mestu i uputila ga Inspektoratu rada. Ukupno, MŽK je, u saradnji sa drugim OCD-ima, podržala 201 takav slučaj na Zapadnom Balkanu od trenutka kada su MŽK i njeni partneri počeli da pružaju ovu vrstu podrške. Pored

toga, MŽK je pružila podršku tehničkim radnicama Skupštine Kosova u ostvarivanju njihovih prava putem saopštenja za medije, saveta i podrške tokom štrajka radnica.

Povećati svest o neformalnoj ekonomiji i načinima njenog rešavanja koristeći rodno osetljiv pristup

MŽK je objavila svoju rodnu analizu neformalne ekonomije, *U senci: Rodna analiza neformalnog rada*, koju su podržali EU i Švedska, uz doprinos Organizacije UN za hranu i poljoprivredu (FAO) kroz inicijativu za sinergiju. Ovo je prvo takvo istraživanje na Kosovu i u većem delu regiona, koje je vladi pružilo konkretne preporuke za oblikovanje njihove buduće strategije za rešavanje neformalnosti, zasnovane na rodno odgovornom pristupu „ne nanosi štetu“. Analiza je informisala napore MŽK-a u zagovaranju, sa ciljem podizanja svesti o neformalnoj ekonomiji i načinima njenog rešavanja. Nalazi su podeljeni sa zvaničnicima EU, nadležnim kosovskim institucijama i relevantnim akterima, do kojih je došlo najmanje 43 osobe.

Veći broj zvaničnika postaje svestan potrebe za većim brojem predškolskih ustanova, centara za brigu o deci, starima i osobama sa invaliditetom, naročito u ruralnim područjima

Ove godine MŽK je pokrenula osam inicijativa za zalaganje za veći broj predškolskih ustanova i centara za brigu o deci, dostigavši do danas najmanje 22 takve inicijative. To uključuje pokretanje ovog pitanja sa predstavnicima EK i KEUK-a, naročito u vezi sa Izveštajem EK za Kosovo 2024, kao i podsticanje tri donatora da uključe ovo pitanje u svoje rodne analize kako bi informisali programiranje. Dodatno, MŽK

se zalagala za Zakon o budžetu za dodelu sredstava za podršku brizi o deci i starima. Iskazujući zabrinutost zbog vladinog odlaganja nacrta zakona o radu, MŽK je takođe naglasila značaj odredbi o brizi o deci i starima u širem zakonodavnom okviru.

Povećati pristup žena nasleđstvu i vlasništvu kroz pravne reforme, podizanje svesti i pružanje pravne pomoći

Uz podršku MŽK-a preko FŽK-a, organizacija članica MŽK-a, Norma, obavestila je 46 žena o pravnim procedurama vezanim za pristup imovini i drugim zakonskim pravima. Do danas, MŽK je, zajedno sa svojim organizacijama članicama, obavestila 10.204 žene o njihovim pravima i pružila podršku 335 žena u ostvarivanju njihovih naslednih i imovinskih prava.

Povećati svest zvaničnika o tome kako poboljšati uslove života žena iz ruralnih područja i žena sa invaliditetom

U 2024. godini, MŽK je podigla svest među zvaničnicima o poboljšanju uslova života žena iz ruralnih područja i žena sa invaliditetom kroz ključne preporuke, predstavljene u tri nove rodne analize MŽK-a: [U senci: Rodna analiza neformalnog rada na Kosovu](#) i [Rodni profil Kosova: Poljoprivreda i ruralni život](#). Pored toga, MŽK je dostavila preporuke za Zakon o budžetu i Strategiju za prava osoba sa invaliditetom (2024-2029). Ukupno, MŽK je dala komentare na najmanje devet takvih zakona i politika od početka vođenja evidencije 2022. godine. Takođe, MŽK je dosledno nastojala da integriše intersekcionalni pristup u

komentarima na različite zakone i politike, uzimajući u obzir specifične potrebe žena iz ruralnih područja i žena sa invaliditetom, kao i drugih grupa žena.

Više zvaničnika međunarodnih finansijskih institucija informisano je o rodno odgovornim politikama

MŽK je predvodila proces izrade radnog dokumenta za MNRB pod nazivom „Osvetljavanje problema: U kojoj meri veliki donatori sprovode rodno odgovorno budžetiranje u praksi?“, koji ima za cilj da informiše međunarodne finansijske institucije o tome kako mogu bolje da primenjuju rodno odgovorno budžetiranje, oslanjajući se na najbolje prakse, uz podršku ADA i Švedske. Zajedno sa drugim članicama MNRB-a, MŽK je predstavila nacrt dokumenta i preporuke za poboljšanje rodno odgovornog budžetiranja na nekoliko događaja tokom 2024. godine, uključujući sastanke sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj u Njujorku, Svetskom bankom u Vašingtonu (onlajn) i Evropskom komisijom u Briselu. MŽK se takođe sastala sa nekoliko drugih predstavnika međunarodnih finansijskih institucija, predstavljajući preporuke zasnovane na dokazima o tome kako mogu razviti rodno odgovornije politike, dostigavši 43 zvaničnika od 2022. godine.

Rodno transformativno obrazovanje

Opšti cilj ovog programa je poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju koje preispituje postojeće rodne norme i odnose moći. Kroz ovaj program, MŽK nastoji da podstakne razvoj rodno transformativnih nastavnih planova i programa, kao i pedagogije, što podrazumeva udžbenike i nastavu koja promoviše jednakost među devojčicama i dečacima, koristeći tehnike koje ih pripremaju za jednake mogućnosti u životu i različitim sektorima rada. Napredak, uz podršku ADA i Švedske, postignut je ka sledećim specifičnim ciljevima i očekivanim rezultatima u ostvarivanju ovog dugoročnog cilja.

oboljšanje udžbenika i načina predavanja nastavnog plana i programa u pravcu rodno transformativnog, feminističkog obrazovanja

U cilju ostvarivanja ovog specifičnog cilja, MŽK je u saradnji sa svojim članicama postigla napredak ka sledećim očekivanim rezultatima.

Preporuke su izrađene i upućene relevantnim akterima za unapređenje nastave, kako od strane nastavnika, tako i u pogledu nastavnih planova i programa

MŽK je postigla napredak u poboljšanju nastavnih planova i programa, kao i nastavnih metoda iz rodne perspektive. Uz podršku FŽK-a, četiri članice MŽK-a sprovele su istraživanje koje uključuje posmatranje u različitim opštinama, kako bi se shvatilo u kojoj meri obrazovanje primenjuje rodno-transformativni

pristup, nastojeći da identifikuju načine za promenu tradicionalnih rodni uloga i stereotipa. U dogovoru sa Ministarstvom obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija (MONTI) i lokalnim institucijama, aktivisti su šili obilazak školskih prostorija, učionice i nastavu izabranih predmeta, prateći ukupno 78 različitih kurseva od 2023. godine. Koristeći utvrđenu metodologiju, istraživanje je imalo za cilj da istraži u kojoj meri školsko okruženje (građevinska infrastruktura), znanje nastavnika, administratora i osoblja, materijali za učenje, pedagogija i učešće učenika doprinose stvaranju rodno transformativnih okruženja za učenje.

Na osnovu svog istraživanja, članice MŽK-a pripremile su četiri izveštaja vezana za različite posmatrane regione, koje su predstavile ključnim opštinskim akterima. Angažovale su se u diskusijama sa zvaničnicima o efikasnim strategijama za unapređenje obrazovnog sistema koji će doprineti većoj rodnoj transformaciji. Tokom sastanaka za zagovaranje, pozvale su obrazovne institucije da uključe specijalizovane predmete u nastavni plan i program, kako bi se suprotstavili rodni stereotipima od najranijeg uzrasta. Takođe, ukazale su na potrebu za obukama nastavnika o rodni stereotipima, rodno zasnovanoj diskriminaciji, nasilju i pravima devojaka i žena. Pored toga, članice MŽK-a naglasile su potrebu da se revidiraju udžbenici i nastavni materijali kako bi se osigurala promocija rodne ravnopravnosti i aktivno razbijanje ukorenjenih stereotipa i predrasuda. Takođe, preporučile su organizovanje sesija obuke za nastavnike i školsko osoblje kako bi ojačali njihove kapacitete u identifikaciji, postupanju i prijavljivanju slučajeva rodno zasnovanog nasilja, uz pružanje adekvatne podrške pogođenim pojedincima. Na kraju, naglasile su značaj praćenja i procene uticaja politika i intervencija vezanih za seksualno obrazovanje i rodnu ravnopravnost. Ove evaluacije ključne su za procenu efikasnosti inicijativa i usmeravanje neophodnih poboljšanja. MŽK je takođe objavila sažetak politike [Integracije rodno-transformativnih pristupa u](#)

nastavne planove i programe ranog obrazovanja i pedagogiju, zasnovan na najboljim međunarodnim praksama, s ciljem unapređenja rodno-transformativnih pristupa u ranom obrazovanju, koji je podeljen sa MONTI.

Pored toga, članice MŽK-a su naglaskile potrebu za revizijom udžbenika i nastavnih materijala kako bi se osiguralo da promovišu rodnu ravnopravnost i aktivno razbijaju ukorenjene stereotipe i predrasude. Takođe su preporučile organizovanje sesija obuke za nastavnike i školsko osoblje kako bi se ojačali njihovi kapaciteti u identifikaciji, postupanju i prijavljivanju slučajeva rodno zasnovanog nasilja, uz pružanje adekvatne podrške pogođenim pojedincima. Na kraju, naglaskile su značaj praćenja i procene uticaja politika i intervencija u vezi sa seksualnim obrazovanjem i rodnom ravnopravnošću. Ove evaluacije su ključne za procenu efikasnosti inicijativa i usmeravanje neophodnih poboljšanja.

Institucije i nastavnici imaju veću odgovornost za transformaciju rodni normi tokom nastave seksualnog obrazovanja u školama

Nadovezujući se na preporuke proistekle iz istraživanja, MŽK je, u bliskoj saradnji sa MONTI, pokrenula ciljane obuke za nastavnike iz škola uključenih u istraživanje 2024. godine. Ova inicijativa imala je za cilj da unapredi sposobnosti prosvetnih radnika, osnažujući ih da stvore rodno transformativna učionička okruženja, čime se doprinosi dugoročnom cilju preoblikovanja perspektiva o rodnoj ravnopravnosti.

Četiri organizacije — Centar za obrazovanje i razvoj zajednice (CECD), Friends, Follow Up, Humanus Vita i Ura Sociale (*Socijalni most*) — sprovele su svoje inicijative širom Kosova, fokusirajući se na nastavu o rodnim normama, obuku nastavnika i ponovni nadzor učionica kako bi se izmerio uticaj intervencija.

Prvo su sprovele 45 inicijalnih posmatranja u 17 različitih škola. Nalazi su otkrili značajne praznine u nastavi o rodnoj ravnopravnosti i reproduktivnom zdravlju, što je dovelo do preporuka za unapređenje nastavnih planova. Evaluacije su takođe imale za cilj da procene sposobnost nastavnika da razgovaraju o seksualnom pristanku i rodno osetljivim temama, a takođe su ispitivale infrastrukturu škola u pogledu rodne pristupačnosti. Neka od tih posmatranja su pokazala da su mnogi nastavnici pokazivali nelagodnost u razgovoru o osetljivim temama, uglavnom zbog odsustva strukturiranih smernica u nastavi o rodnoj edukaciji. Dalji nalazi su ukazali na to da su nastavnici uglavnom koristili PowerPoint prezentacije, ali im je nedostajalo praktičnih nastavnih alata. Takođe je primećeno da su žene nastavnice bile sklonije da otvoreno razgovaraju o rodnoj ravnopravnosti, što ukazuje na potrebu za institucionalnom podrškom kako bi se obezbedilo da svi nastavnici budu adekvatno pripremljeni i sigurni u pristupu ovim temama.

CECD Friends radi na sveobuhvatnom seksualnom obrazovanju u školama, identifikujući nedostatke u udžbenicima i dajući konkretne preporuke za njihovo poboljšanje.

Drugi korak, svaka organizacija sprovela je programe obuke za nastavnike sa ciljem unapređenja rodno odgovornih pristupa nastavi i opremanja 26 nastavnika neophodnim alatima za efikasno rešavanje rodni normi. Obuke su se fokusirale na različite oblasti, kao što su rodni stereotipi, diskriminacija, inkluzivne nastavne metode, seksualni pristanak, rodne uloge, rodno zasnovano nasilje i izazovi sa kojima se nastavnici suočavaju u nastavi seksualnog obrazovanja.

Treći korak, nakon ovih obuka, sve četiri organizacije su ponovo posmatrale 29 učionica kako bi procenile promene u nastavnim metodama i angažovanju učenika.

Ukupan uticaj ovih programa obuke ogleda se u povećanju svesti i poboljšanom angažovanju nastavnika u rodno osetljivom obrazovanju. Ponovnim posmatranjima zabeleženo je značajno poboljšanje, jer su nastavnici postali sigurniji u rešavanju rodni pitanja, uz blagi napredak u diskusijama o rodni temama, ali i dalje postoje kontinuirani izazovi u potpunoj integraciji rodni tema u nastavni plan i program. Uprkos tome, mnogi prosvetni radnici i dalje se suočavaju sa teškoćama u raspravi o rodnoj ravnopravnosti i seksualnom obrazovanju zbog kulturnih barijera i nedostatka jasno definisanog nastavnog plana i programa. Ovo ukazuje na hitnu potrebu za sistemskim promenama na institucionalnom i pedagoškom nivou. Preporučeno je da rodno odgovorno obrazovanje bude formalno integrisano u nacionalni kurikulum i da se obezbedi kontinuirana obuka nastavnika, kako bi se osiguralo da nastavnici budu adekvatno opremljeni za bavljenje ovim pitanjima. Pored toga, kao prioritet je naglašen razvoj zvaničnih smernica i nastavnih materijala koji se eksplicitno bave rodni normama. Potrebne su promene politike na institucionalnom nivou kako bi se podržalo rodno inkluzivno obrazovanje i stvorio okvir koji omogućava nastavnicima da se samouvereno bave rodni normama u svojim učionicama.

Ove inicijative postavile su osnovu za unapređenje rodnog obrazovanja na Kosovu i naglasile potrebu za sistematskim reformama u obuci nastavnika i razvoju kurikuluma. Postavljanjem veće odgovornosti kako na institucije, tako i na prosvetne radnike, Kosovo može raditi na stvaranju inkluzivnijeg i transformativnog okruženja za učenje koje dovodi u pitanje rodne stereotipe i promoviše jednakost u obrazovanju.

Više devojaka, žena, dečaka i muškaraca postalo je svesno rodnih normi i feminizma, došavši do tih informacija putem PR materijala MŽK-a

U cilju povećanja svesti među devojčicama, ženama, dečacima i muškarcima, MŽK je redovno promovisala svoj rad i rad svojih članica na veb stranici, Fejsbuk stranici, Twitteru, Instagramu, kao i u svom mesečnom elektronskom biltenu „Glas žena Kosova“. U 2024. godini, MŽK je imala 74 medijska pojavljivanja, a članice MŽK-a, podržane od strane organizacije, imali su 43, čime je ukupan broj pojavljivanja dostigao 2.172, od kada je MŽK počela da vodi evidenciju. MŽK je povećala broj pratilaca na Fejsbuku sa 26.936 u 2023. na 27.020 u 2024. godini. Na Twitteru (sada X), broj pratilaca je pao sa 1.552 na 1.536, dok je na Instagramu porastao sa 3.287 na 3.556.

Naime, CECD Friends, uz podršku FŽK-a, razvili su i promovisali kampanju koja je značajno podigla svest o seksualnom obrazovanju. Kampanja, koja je uključivala video snimke i objave na društvenim mrežama, bavila se ključnim temama kao što su seksualni pristanak, flert u odnosu na uznemiravanje, seksualno nasilje, metode kontracepcije i pravna zaštita. Pružala je pristupačne i pouzdane informacije o anatomiji, pristanku i dinamici moći, kao i smernice za prepoznavanje i prijavu seksualnog nasilja. Pored

toga, kampanja je pomogla mladima da bolje razumeju lokalno zakonodavstvo, uključujući zakone o zdravstvenoj zaštiti i reproduktivnom zdravlju.

Unakrsni cilj: Jačanje feminističkog pokreta

Ovaj unakrsni cilj ima za cilj jačanje postojećeg feminističkog pokreta na Kosovu, u regionu i šire, kroz sve programe MŽK-a. MŽK je postigla napredak ka ovom cilju, jer postoji strategija koja usmerava napore na proširenje rada feminističkog pokreta, a članice MŽK-a su ostale aktivne kroz različite aktivnosti, uključujući četiri sastanka članica održana 2024. godine. Takođe, 21 žena i muškarac su finansijski podržani od strane MŽK-a u 2024. godini.

U avgustu 2024. godine, u dirljivom gestu solidarnosti, [Gabi Hagmiller](#) i [Rob Lander](#) su, umesto tradicionalnih svadbenih poklona, pozvali svoje goste da podrže prava žena donirajući MŽK. Ovaj njihov poziv naišao je na veliku podršku: prijatelji i porodica su skupili više od 6.000 evra za MŽK! Istovremeno, prijatelji i porodica [Keti Frišman](#) (1952-

Dana 9. novembra 2024. godine, članice MŽK-a okupile su se da razgovaraju o dostignućima, izazovima i strategijama za jačanje saveza za unapređenje prava i osnaživanje žena

2023), aktivistkinje za ženska prava, nastavili su da doniraju u njenu čast, podržavajući rad MŽK-a i angažovanje mladih aktivistkinja kao pripravnica.

U 2024. godini, MŽK je podržala najmanje osam braniteljki ljudskih prava (BLJP) kroz FŽK, čime je doprinela ostvarivanju Cilja 5 održivog razvoja UN-a i APRR-a III EU. Do danas, MŽK je podržala najmanje 5.874 BLJP. Postignut je napredak ka ovom dugoročnom cilju, koji se odnosi na sledeće specifične ciljeve i očekivane rezultate.

Povećati solidarnost i blagostanje među ženskim organizacijama i aktivistkinjama

MŽK je nastavila svoja međuetnička partnerstva u regionu kroz neformalno partnerstvo sa organizacijama koje rade na uvođenju rodne ravnopravnosti u proces pristupanja EU putem EQUAPRO-a; Mrežom za nadzor rodno budžeta (MNRB), koja se zalaže za institucionalizaciju rodno odgovornog budžetiranja; koalicijom protiv rodno zasnovanog nasilja nad ženama i devojkama na Zapadnom Balkanu (ZB), koja uključuje ŽOCD iz pet zemalja u poboljšanju usluga rehabilitacije i reintegracije za žrtve rodno zasnovanog nasilja; Evropskim ženskim lobijem kao podržavajućim članom; mrežom Žene protiv nasilja u Evropi (WAVE); i neformalnom koalicijom za rešavanje rodno zasnovane diskriminacije u oblasti rada u ZB. MŽK se takođe pridružila novoj međunarodnoj mreži koja se fokusira na razumevanje i bolje rešavanje pitanja seksualnog nasilja povezanog sa sukobima, koje su počinili radnici humanitarne pomoći, mirovnjaci i drugi „zaštitnici“.

Više žena, muškaraca, devojaka i dečaka uključenih u feministički pokret

MŽK je angažovala 7.579 mladih od početka vođenja evidencije, a 297 samo u 2024. godini. Ovo je uključivalo 12 mladih žena i muškaraca kao volontera. Mladima je pružena prilika da steknu znanje u organizovanju, istraživanju, zastupanju, integraciji rodne ravnopravnosti u zagovaranje ljudskih prava i dizajnu. Takođe su se upoznali sa rodno zasnovanim nasiljem i drugim pitanjima sa kojima se žene na Kosovu suočavaju. Angažovanjem većeg broja mladih ljudi, MŽK nastoji da dodatno ojača feministički pokret na Kosovu. Ukupno, MŽK je tokom vremena angažovala najmanje 392 različita volontera sa Kosova i iz inostranstva. U 2024. godini, oni su doprineli u novčanom ekvivalentu od najmanje 84.117 evra za rad i programe MŽK-a.

Povećati brigu o sebi i sigurnost aktivistkinja za prava žena

MŽK je nastavila da pruža psihoterapiju članovima svog osoblja kako bi unapredila njihovo blagostanje. Od devet članova osoblja MŽK-a koji su koristili ovu uslugu, 90% je prijavilo poboljšanje u brizi o sebi kao rezultat toga.

Povećati kapacitet članica MŽK-a ka njihovoj održivosti

MŽK je sprovela početnu organizacionu procenu i analizu kapaciteta (OACA) sa svim FŽK korisnicima u 2024. godini, kako bi uspostavila osnovnu liniju u vezi sa njihovim kapacitetima. Na osnovu toga, kreirani su i sprovedeni prilagođeni planovi razvoja kapaciteta uz podršku MŽK-a, sa fokusom na oblasti kao što

su odnosi s javnošću, finansijsko upravljanje i zagovaranje. Takođe, organizovane su radionice za unapređenje veština zagovaranja, pisanja projektnih predloga, prikupljanja sredstava i javnog nastupa. Nakon završetka tih inicijativa, MŽK je sprovela drugu procenu OACA kako bi izmerila napredak, što je pokazalo značajna poboljšanja u njihovim kapacitetima.

Povećati kapacitete osoblja MŽK-a

Osoblje MŽK-a je učestvovalo u najmanje 16 različitih aktivnosti za razvoj kapaciteta u 2024. godini, koje su se bavile temama poput životne sredine, kredibiliteta budžeta, zelene fiskalne politike, finansiranja zelene tranzicije, sprečavanja eksploatacije i nasilja u porodici i drugim temama.

Poboljšati uslove za finansiranje organizacija za ženska prava

MŽK je ostvarila određeni napredak ka ovom srednjoročnom cilju, koji će biti merljiv na kraju trenutnog strateškog perioda MŽK-a, kroz sledeće očekivane rezultate.

Poboljšati primenu MŽK-ove strategije za mobilizaciju resursa

MŽK je sprovela približno 47% svoje strategije za mobilizaciju resursa i nastaviće da preduzima mere za njenu dalju implementaciju. Takođe, MŽK je uspešno povećala svoj Fond za održivost, uz podršku pojedinačnih donatora iz Sjedinjenih Država i EU, koji su dali nekoliko doprinosa za podršku radu MŽK-a.

Fond za održivost se koristi za rešavanje hitnih potreba za koje drugi fondovi nisu dostupni, kao i za zaštitu MŽK-a i njenih aktivista/kinja u slučaju iznenadnih promena u finansijskoj ili bezbednosnoj situaciji.

Poboljšati znanje i razumevanje među relevantnim donatorima u vezi sa vrstama podrške koje su potrebne različitim ŽOCD

U 2024. godini, MŽK je održala sastanke sa 10 različitih donatora na Kosovu, u EU i na globalnom nivou, kako bi poboljšala njihovo znanje i razumevanje potreba za različitim vrstama podrške koje su neophodne različitim ŽOCD. MŽK je razgovarala sa donatorima o tome kako mogu primeniti rodno odgovorno budžetiranje u svom radu, o značaju izdvajanja sredstava za ŽOCD, posebno u kontekstu predstojećeg Višegodišnjeg finansijskog okvira EU, kao i o potrebi obezbeđivanja fleksibilnog finansiranja i organizacione podrške, verujući da ŽOCD najbolje razumeju potrebe svojih zajednica. Takođe, naglašena je važnost omogućavanja da se ŽOCD brzo prilagode nepredviđenim izazovima, rizicima i političkim dešavanjima, uz smanjenje administrativnog opterećenja za OCD i donatore, čime se obezbeđuje efikasnije korišćenje resursa i više vremena za aktivizam.

Unakrsni cilj: Zaštita životne sredine

Opšti cilj ovog programa je da poboljša integraciju rodnog aspekta, uzimajući u obzir različite potrebe i interese žena i muškaraca, u politiku životne sredine i urbanističko planiranje. MŽK je radila na ovom cilju tako što je dala doprinos Izveštaju EK o Kosovu za 2024. godinu, zalažući se za jaču rodnu perspektivu u politikama životne sredine. Međutim, ove preporuke nisu bile uključene. U međuvremenu, članice MŽK-a, MWAHR i EcoKos Women sprovela su istraživanje o rodno odgovornom budžetiranju i cirkularnoj ekonomiji, u cilju izrade preporuka za politiku, koje podržavaju MNRB, ADA i Švedska. Zajedno sa MNRB, MŽK je takođe pokrenula intenzivno istraživanje rodne analize u prevozu, sa ciljem da informiše rodno odgovornu politiku životne sredine zasnovanu na dokazima. U pripremi za ovo i druga istraživanja, osoblje MŽK-a, MWAHR i Democracy Plus prisustvovalo je obuci i unapredilo svoje znanje o klimatskom finansiranju. Pored toga, osoblje MŽK-a prisustvovalo je javnoj konsultaciji o budžetu u opštini Priština, gde je MŽK preporučila budžetska izdvajanja za prevoz, uličnu rasvetu i kante za smeće.

Finansijski izveštaj MŽK-a za 2024

Sledeća tabela prikazuje prihode i rashode MŽK-a za 2024. godinu. Svi brojevi su zaokruženi na najbliži ceo evro radi jednostavnijeg prikaza. Preostali bilans biće prenet u 2025. godinu.

Donator (period sprovođenja)	Naziv projekta	Sredstva od 2023.	Sredstva dobijena u 2024.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADA) i Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (Sida) (01.03.2021-28.02.2025)	Dalje unapređenje prava žena na Kosovu II	286,040	-	286,040	228,212	57,828
Evropska komisija i Sida (01.03.2020-28.02.2024)	Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz proces pristupanja EU	16,128	-	25,290	25,290	-
Evropska unija (EU) (01.09.2021-28.02.2024)	Jačanje kapaciteta i otpornosti organizacija civilnog društva: unapređenje rodne	-	30,981	30,981	30,981	-

Donator (period sprovođenja)	Naziv projekta	Sredstva od 2023.	Sredstva dobijena u 2024.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
	ravnopravnosti usred pandemije COVID-19					
Fondacija Kvinna till Kvinna (01.01.2024- 31.12.2026)	Organizaciona podrška Mreži žena Kosova za strategiju Mreže žena Kosova 2023 - 2026	-	53,553	53,553	53,553	-
Kancelarija inostranih poslova, Komonvelta i razvojne saradnje Ujedinjenog Kraljevstva (FCDO) i fondacija Kvinna till Kvinna (01.04.2024-31.03.2025)	Organizaciona podrška Mreži žena Kosova za strategiju Mreže žena Kosova 2023 - 2026	-	87,561	87,561	53,154	34,408
ADA i Sida preko Centra za istraživanje i izradu politik (01.11.2022- 30.10.2026)	Jačanje transparentnosti i odgovornosti za rodnu ravnopravnost na Zapadnom Balkanu i Moldaviji (Mreža za	22,112	41,645	63,758	35,637	28,121

Donator (period sprovođenja)	Naziv projekta	Sredstva od 2023.	Sredstva dobijena u 2024.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
	nadzor rodno budžeta, faza II)					
ADA preko Centra rodne alijanse za razvoj (01.07.2024- 30.06.2027)	Institucionalizacija kvalitetnih usluga rehabilitacije i reintegracije za žrtve nasilja II	-	25,000	25,000	1,622	23,378
Sigrid Rausing Trust (01.06.2022- 31.05.2025)	Organizaciona podrška Mreži žena Kosova za strategiju MŽK	114,216	176,170	290,386	162,792	127,594
Globalni fond za žene (01.01.2024- 31.12.2026)	Opšta podrška Pokretu za rodnu ravnopravnost	-	13,470	13,470	2,038	11,432
Kanadska ambasada (01.08.2023- 28.02.2024)	Poboljšan tretman seksualnog nasilja kroz zagovaranje radi poboljšanja pravnog okvira i izgradnje kapaciteta za opštinske koordinacione mehanizme	-	5,162	5,162	5,162	-

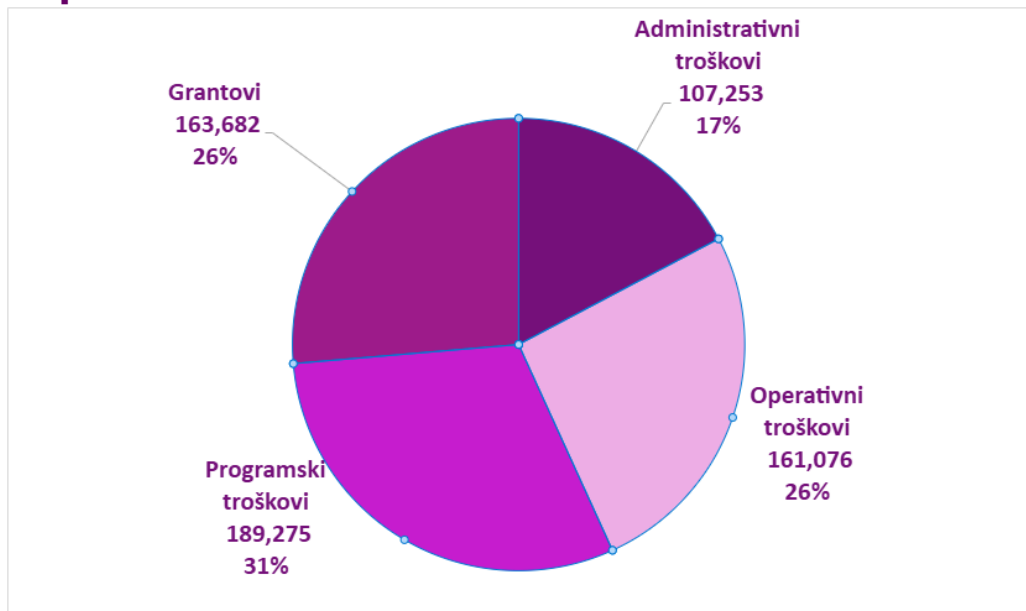
Donator (period sprovođenja)	Naziv projekta	Sredstva od 2023.	Sredstva dobijena u 2024.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
U.S. Department of State preko East-West Management Institute (30.09.2024-31.03.2027)	Ojačani kapaciteti i mehanizmi za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja	-	-	13,786	13,786	-
Mreža za osnaživanje žena u Albaniji (02.10.2023-31.05.2025)	Razviti metodologiju za procenu troškova postojećih socijalnih usluga koje pružaju ženske organizacije u oblasti rodno zasnovanog nasilja	-	6,750	6,750	3,328	3,423
Altrusa	Praksa Ketri Frišman za mlade aktivistkinje	1,817	11,720	13,537	2,122	11,415
Donacija gostiju sa venčanja Gaby Hagmüller i Roba Landera MŽK-u		-	6,080	6,080	-	6,080

Donator (period sprovođenja)	Naziv projekta	Sredstva od 2023.	Sredstva dobijena u 2024.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
Individualne donacije MŽK-u	Fond za održivost	102,521	22,249	101,822	3,638	98,184
Ukupno		542,835	480,341	1,023,176	621,314	401,862

Raspodela troškova u 2024.

Str. Bekim Fehmiu
Icon Tower, Floor 11, No.110
Prishtinë
T: +383 48 211 687
E: info@acaaditins.com
W: acaauditing.com

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Management of Kosovo Women's Network

Opinion

We have audited the accompanying financial statements of Kosovo Women's Network, which comprise the statement of financial position as at December 31, 2024 and the statement of profit or loss, statement of changes in fund balances and statement of cash flow for the year then ended, and other explanatory notes.

In our opinion, the financial statements referred to above present fairly, in all material respects, the financial position of Kosovo Women's Network as of December 31, 2024, results of its operation and the cash flow for the year then ended in conformity with actual laws.

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Project financial report section of our report. We are independent of the Business in accordance with International Ethics Standards Board for Accountants Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code), and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of Management and those charged with Governance for the financial statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of these financial statements in accordance with the International Financial Reporting Standard and the internal controls that the management deems necessary to enable the preparation of financial statements without material misstatement due to fraud or error.

For the financial statement's preparation, management is responsible for assessing the organization's ability to sustainability in the future, disclosing, as necessary, future sustainability issues and using the accounting continuity principle unless management intends to liquidate the Organization or interrupt the operation, or there is no other possible alternative than to do it.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Organization's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists.

Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in total, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Organization's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Organization's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Organization to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Astrit Musa – Statutory Auditor
ACA – Audit & Consulting Associates
Prishtina, Kosovo
March 28, 2025

O nama

Upravni odbor MŽK-a

Ariana Ćosaj Mustafa, predsednica odbora
Nermin Mahmuti, izvršna direktora, Fond za razvoj zajednice
Džejrane Ljokaj, aktivistkinja za prava žena
Vjosa Dobruna, aktivistkinja za prava žena
Zana Hodža, izvršna direktorka, Artpolis
Beljđuzare Muharemi, počasna članica

Savetodavni odbor MŽK-a

Behar Seljimi, Delina Fiko, Lepa Mladenović, Marte Prekpaljaj, Rejčel Vareham

Članovi osoblja MŽK-a u 2024

Menadžment tim

Igbale (Igo) Rogova, izvršna direktorka
Nikol Farnsvort, direktorka programa i vodeća istraživačica
Besa Šehu, administrativna i finansijska direktorka
Adeljina Beriša, menadžerka programa za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja

Zana Rudi, menadžerka programa

Donjeta Beriša, menadžerka Fonda žena Kosova

Aljba Ljodža, menadžerka ljudskih resursa, nabavke i komunikacija

Program vladavine prava

Valjmira Rašiti, službenica za pitanja rodne ravnopravnosti

Etljeva Maljušaj, službenica na programu (do juna 2024.)

Eljeta Šalja, koordinatorka za pitanja rodne ravnopravnosti

Aurora Madžaraj, istraživačica (do aprila 2024.)

Program za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja

Besarta Breznica, službenica na programu

Meljisa Kadoli, monitorica / pravna asistentkinja

Era Kadriu, istraživačica

Luigj Uka, istraživač

Fitim Sadiku, istraživač

Program za ekonomsko osnaživanje žena

Eljirjeta Beka, koordinatorka za rodno odgovorno budžetiranje

Edita Blaca, istraživačica

Fond žena Kosova

Arbenita Klokoći, finansijska službenica

Desumena Ljači, finansijska menadžerka

Drita Suljejski, koordinatorka projekta

Ljaurita Morina, koordinatorka projekta

Odnosi sa javnošću i komunikacije

Fortuna Škodra Haljiti, koordinatorka za odnose sa javnošću

Krenare Bužalja, koordinatorka za odnose sa javnošću

Oda Haljiti, službenica za odnose sa javnošću (Mart-Maj)

Diana Ujkani, koordinatorka za dizajn

Ljoreta Suka, prevoditeljka

Arjeta Murati, prevoditeljka

Administrativno osoblje

Mimoza Gojani Grezda, službenica za finansije/računovodstvo

Mirjeta Dibrani, koordinatorka za pitanja članstva i administraciju

Jehona Tupala, pomoćnica za održavanje, logistiku i vozačica

Volonteri/ke

Aida Hafezi, istraživačica
Aljberina Bajrami, istraživačka asistentkinja
Artur Koks
Emine Behljlulji, istraživačka asistentkinja
Eda Šehu, asistentkinja za odnose sa javnošću
Erza Bitići, istraživačka asistentkinja

Lusi Mejkoks, istraživačica
Martine Bičbord Robinson, urednica
Mimoza Svirca, istraživačica istraživačka asistentkinja
Zana Šehu, istraživačica istraživačka asistentkinja
Zoi Spiropulos, istraživačica

Individualni doprinosi MŽK-u

U 2024. godini, 21 osoba obezbedila je finansijske donacije za podršku radu MŽK-a. Posebno želimo da izrazimo najdublju zahvalnost za:

Frenk i Su Farnsvort
Peter Frišman
[Gabi Hagmiller i Rob Lander, kao i njihovu porodicu i prijatelje](#)
Dijana Kahm
Elizabet Kestli i Heini Konra

Organizacije članice MŽK-a

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
1	Advokatska komora NORMA	Ul. Afrim Vitija, br. 3/1, Priština	Valjbona Saljihu
2	Akcija za majke i decu	Ul. Perandori Dioklecijan, br. 14, Tophane, Priština	Rina Demiri Spahija
3	Aktivne žene Đakovice	Ul. Sulejman Vokši, br. 1, Đakovica	Valjbona Dolji Rizvanoli
4	Albanska tradicija	Ul. Meto Bajraktari, br. 35, 10 000 Priština	Igbal Suljejmari
5	Albanska tradicija – Anadrin	Selo Zatrić, Orahovac	Servete Kastrati
6	Arta	Ul. Veterniku 1, Behar Begoli, br.23, Priština	Hafije Čučala
7	Artpolis	Ul. Šaban Poluža, P.n., Priština	Zana Hodža
8	Association of Farmers 'Shpresa e Llapit'	Podujevo	Selvete Fetahu
9	Božanska žena	Ul. Sadulah Brestovci, Gnjilane	Igbale Hajdari
10	Centar maninjske zajednice	Laplje Selo, Gračanica	Jelena Bulatović
11	Centar za dobrobit žena (CDŽ)	12 Jun, br.16. Peć	Ardita Balja
12	Centar za jednakost i pravdu	Ul. Remzi Ademaj, Prizren	Tringa Kasemi

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
135	Centar za obrazovanje i razvoj zajednice – Prijatelji	Centar Kulture, 2. sprat , Mitrovica	Valjbona Sadiku
14	Centar za pravnu pomoć pomoć i regionalni razvoj – CPPRR	Ul. Bardhulj Kauši br.7, 10 000 Priština	Anton Nrecaj
15	Centar za promociju ženskih prava	Tržni centar, br. 42, Glogovac	Kadire Tahiraj
16	Centar za zaštitu i rehabilitaciju žena i dece "Sloboda"	Ul. 28 Novembar, Gnjilane	Nazife Jonuzi
17	Centar za zaštitu žena i dece "Moja kućca"	Ul. Astrit Bitući p.n., Uroševac 70000	Sevdije Kasumi Bunjaku
18	Centar za zaštitu žena i dece (CZŽD)	Ul. Imzot Nike Prelja /50, Priština	Zana Aslani
19	Centar za zaštitu žena i dece (CZŽD) "Raba Voca"	Ul. Riza Seljaci, br. 12, Mitrovica	Fidane Hi0seni
20	Centar za zaštitu žrtava i prevenciju trgovine ljudima (CZŽPTLJ)	Ul. Paško Vasa, I I A, Priština	Teuta Abraši
21	Čuj moj glas	Osnovna škola "Ibrahim Rugova", Obilić	Dževahire Tahiri Prenić
22	Cvetni vrt	Kečekola, Dabiševac, Priština	Sadije Duljahu
23	Dan	Priština	Aferdita Zenelji
24	Daunov Sindrom Kosova	Ul.Ukšin Hoti, Pejton, Priština	Sebahate Bećiri

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
25	Demokratski forum žena (DFŽ)	Ul. Kraljica Teuta, br. 103, Pećć	Mizafere Ibišaga
26	Drugza	Ul. Adem Jašari, Srbica	Hana Zabelji
27	EcoKos Women0 EKW	Ul. Hiljmi Rakovica br.31, 10000 Priština	Magbulje Hiseni
28	Elita – Centar za obrazovanje i razvoj	Lipljan	Luljeta Krasnići Murati
29	EMINA - Bosanska grupa žena	Ul. 7. septembar Jakup Feri, Mitrovica	Fata Zatrići
30	Era frut	Batllava, Podujevo	Džuljije Statovci
31	EULOC – Organizacija za lokalne reforme	Dom kulture "Gursel i Bajram Sulejmani", Vitina	Meljiate Osmani (autorizovana)
32	FANA	Ul. Žuj Seljmani, br. 103, Pećć	Fane Gaši
33	Farmerova žena	Orahovac	Habibe Hadžimustafa
34	Fondacija za obrazovanje i razvoj (F.O.R.)	Sunčani Breg - Istočna zona, 12, br. 7, Priština	Vjolca Zećiri
35	Glas parteških žena	Parteš	Vesna Dimić
36	Gnezdo	Zahir Pajaziti, br. 9, kancelarija br. 5, Prizren	Đuzelj Šaljani
37	Grupe za podršku Kosova	Priština/ Eduart Ljir br.144	Rita Žubi
38	Handikos Mitrovica	Mitrovica	Mirvete Hasani
39	Handikos Suhareka	Ul. Skenderbeu, bb., Suva Reka	Suzana Gaši

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
40	Hendifer	Ul. Ramadan Redžepi, br. 1, Uroševac	Fazilje Bungu
41	Humanus Vita	Dardanija, Priština	Doruntina Gaši
42	Hydrangea	Mentor Retkoceri, br. 9b, Priština	Seljvete Gaši
43	Imajte nadu	Emin Duraku, Priština	Arnisa Osmani
44	Inicijativa za razvoj poljoprivrede Kosova (IRPK)	Fshati Sfarakak, Vučitrn	Zenelj Bunjaku
45	Inkluzivni ženski centar	Ul. Bostane, bb, 16000 Novo Brdo	Vesna Stajić
46	IPKO Fondacija	Priština	Abetare Gojani
47	Kodeks obrazovanja	Priština	Mimoza Stanovci
48	Komitek slepih žena Kosova (KSŽK)	Sunčani Breg, Ul. Gazmend Zajmi, Sandardna Zgrada, Priština	Bajramšaha Jetulahu
49	Kosovska ženska inicijativa	Đakovica	Ljeonora Kaludra
50	Kosovski centar - ASSIST	Priština	Visare Beriša
51	Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture (KCRPT)	Ul. Hamez Jašari, 16 b/2, 10000 Priština	Feride Rušiti
52	Kosovski centar za rodne studije (KCRS)	Majka Tereza, br. 18/1, Priština	Ljuljeta Demoli

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
53	Kosovski institut za medije i komunikacije - IKMK	Ulica B, br.210, 10000 Priština	Kaljtrina Ajeti
54	KSGF-P	Prizren	Jubiljea Kabaši
55	LEUSTINA	Selo Batlava, Opština Podujevo	Seljete Statovci
56	Lipa	Ul. Fehmi dhe Džev Ladrovci, Glogovac	Mahije Smajlji
57	Lulu's Plesna Akademija	Ul. Čazim Beriša Prizren	Sijeta Braha
58	MEDIKA BL	Kalabrija, Priština	Bukurije Ljeti
59	Medika Kosova	Ul. Luidi Gurakući 39, Đakovica	Veprora Šehu
60	Međuopštinska organizacija slepih i slabovidih	Ul. Husen Redžepi, Prizren	Perparim Krasnići
61	Melissa Udruženje pčelara	Deshmoret Dervišaj bb. Istog	Kumrije Madžaraj
62	Mladi zajedno za budućnost	Ul. Sejdi Sejdiu pn. Uroševac	Giljtene Osmani Iljazi
63	Moravski biser	Parteš	Dragana Petrović
64	Mreža ženskih organizacija Roma, Aškalijska i Egipćanska Kosova (RROGRAEK)	Ul. UČK, Stambena zgrada Nr. 1, Priština	Špresa Aguši
65	Naš raj	Muhadžerov Babuš, Lipljan	Siljbije Sahiti
66	Nezavisno udruženje žena "Veselje" - Orahovac	Ul. Bujar Tači, Orahovac	Adeljina Pačarizi

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
67	Njen izbor	Ul. Džemalj Mustafa, BB-1, h-5, br.14, Dardanija Priština	Antigona Badžaku-Idrizi
68	NVO „Život“ Turičec	Ul.Sejdi Reka,Selo Turičec,Srbica	Drita Malja
69	NVO Budući lideri LA	Ul. Dardania Kosovo Polje	Rina Gaši
70	NVO Godišnje doba	Selo.Rek Kačanik	Zarije Maljsiu
71	NVO Korak	Prizren, Džem Gostivari	Arbnore Hodža
72	NVO Lapje Svetlo	Podujevo	Aferdita Murati
73	NVO Počni danas	Podujevo	Mirjeta Kadriu
74	NVO za zastupanje i reintegraciju žrtava nasilja	Ul. Lidhja e Pejës, Kosovo Polje	Violjeta Beriša
75	Obuka i rehabilitacija u obrazovanju i ekonomiji (OROE)	Ul. 3 Braća Grvala br. 18, H. 4/19, Priština	Mirvete Badivuku Pantina
76	Omladinski centar - Lipljan (ICL)	Ul. Avdi Keljmendi, Lipljan	Valmire Marevci
77	Omladinski centar Obilicć	Obilicć	Zeljuše Keljmendi
78	Organizacija ljudi sa mišiććnom distrofijom Kosova (OLJMDK)	Ul. Zahir Pajaziti, Prizren	Antigona Šestan
79	Organizacija za inkluziju i ravnopravnost UTICAJ	Ul. Qamil Behrami, Srbica	Gentiana Zećiri

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
80	Organizacija za integraciju i društveni razvoj "Follow Up"	Priština	Agime Osmani
81	Organizacija za razvoj i komunikaciju "SOCIJALNI MOST"	Deshmoret e Kombit, br. 13, Vučitrn	Mergime Jašari
82	Orlovi Dardana	Ul. Ibrahim Rugova, Kušnica, Gračanica	Havuše Bunjaku
83	Otvorena vrata	Tringe Smajli, br. 72, Priština	Beldizare Muharemi
84	Partneri Kosovski centar za upravljanje konfliktima	Dardania, SU 1/2, Treći sprat, br. 11, Priština	Šukrije Gaši
85	Partnerstvo ideja	Ul. Veza Prizrenit, 22/1, 10000 Priština	Arbon Osmani
86	Pećke pčele	Peć, Belopoj Dimitrije Tucovićć	Arljinda Kastrati
87	Plamen	Ul. Skenderbeg, Lipljan	Meljihat Deduši
88	Poslovne žene Mitrovica	Centar Kulture, 5. sprat, Mitrovica	Meljihat Beširi
89	Poslovno udruženje žena – Dardana	Kamenica	Kadrije Mustafa
90	Potencijal	Ul. Braća Dragaj, br. 4, Mitrovica	Hasime Tahiri Hasani
91	Pro Med Kosovo	Ul. Haljim Aga br.8, Gnjilane	Valjentina Redžepi
92	Prosperitet Batlave	Selo Batlave, Komuna Podujevo	Magbulje Statovci

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
93	Psihoterapeuti u akciji	Ul. Dardania, br. 1, Gnjilane	Sevdije Musliju
94	Renesansa - Udruženje žena za podršku borbi protiv raka dojke	Luid Gurakući 139/5, Prizren	Violjeta Pirana
95	RICOTTA	Ul. Adem Glavica, br. 48, Priština	Pranvera Bulaku
96	Ruka Ruci	Ugljare, Kosovo Polje	Gordana Toskić
97	Savet za ravnopravnost i obrazovanje u društvu	Holger Peterson 315, Priština	Aferdita Bekteši
98	SHGZ	Ul. Abedin Rexha, bb. Mališevo	Tahire Gaši
99	Sigurna kućca	Ul. Đerd Fišta, Đakovica	Erblijina Dinarama
100	Ti možes YCD	Ul. Bajram Bahtiri Priština	Hašim Lumnica
101	Top Radio	Ul. Sadik Požegu, Đakovica	Violjeta Dema
102	Udruženje mladih za ljudska prava	Lipljan	Bekim Krasnići
103	Udruženje Oči traže svetlost	Suva Reka, Alji Paš Tepeljena	Shćipe Mahmoudvand
104	Udruženje pčelara Mimfa	Ul. Hasan Priština br. 02 Obilić	Džemilje Krasnići
105	Udruženje pčelinjih žena (UPŽ) " Runska okarina "	Runik, Srbica	Fetije Smakaj
106	Udruženje Pojata	Priština	Sabrije Nimani
107	Udruženje poljoprivrednika i poljoprivrednica "Laplja Nada"	Podujevo	Seljvete Fetahu

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
108	Udruženje poslovnih žena VBA	Mitrovica sever	Olivera Milošević
109	Udruženje za dobrobit žena "Monsig"	Centar kulture, 2. sprat, Ul. Petar i Pave, Klokot	Selvije Redžepi
110	Udruženje za obrazovanje i brigu o porodici (UOBP)	Ul. Majka Tereza, br. 181, Đakovica	Bahrije Deva
111	Udruženje žena	Đakovica	Čefsere Kumnova
112	Udruženje žena - Vratite "Našu kućcu"	Ul. prekovce bb, 16000 Novo Brdo	Aleksandra Stanković
113	Udruženje žena "Medica Đakovica"	Ul. Fadilj Nimani, br. 34, Đakovica	Mirljinda Sada
114	Udruženje žena "Aureola"	Kompleks Avala, B/1, br.4, Priština	Sanije Grajčevci
115	Udruženje žena „Žito”.	Ul. Valjdet Džemajli, Glogovac	Valjdete Hisenaj
116	Udruženje žena Baljaj "ELITA"	Ul. Mustaf Aljiu, selo Baljaj, Uroševac	Behrije Nuha
117	Udruženje žena Fatjona	Banje, Orahovac	Fatime Ljimaj
118	Udruženje žena Feminae	Adema Jašari 124/8, Prizren	Šukran Beriša
119	Udruženje žena Mitrovice za ljudska prava	Ul. Isa Boljetini, Mitrovica	Vetone Veljiu

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
120	Umetnost bez ograničenja (AWL)	Ul. Hizri Tala, br.H5/7, Sunčani breg, 10000 Priština	Ganimete Sava
121	Valjbona	Ul. 99 April, br. 501, Selo Slovi, Lipljan	Valjbona Sopa
122	Venera	Ul. Špetim Bojku, br. 1, Pećć	Miradije Gaši
123	Violjeta	Bariljevo, Priština	Bedrije Šalja Pireva
124	Vita - Život	Ul. Veza Prizrena, br. 132, Priština	Mimoza Ajeti
125	Vizija	Ul. Tirana, p.n, Štimlje	Mone Musoli
126	Vladavina demokratije na Kosovu/ VDK	Podujevo, Orlan	Redžep Zeka
127	Vredne ruke "Ruka"	Lipljan	Mihane Avdulahu
128	YMCA pokret	Ul. Ćamilj Hodža, br.13, Priština	Dorina Luka Davies
129	Žena vizionarka XXIveka	Ul. Bregdrini, Has, Prizren	Marte Prekpaljaj
130	Žene ujedinjene za uspeh (GBPS)	Ul. Kadri Zeka Br. 31, Priština	Zejnebe Hasani
131	Ženska volja	Ul. 2 Maj, Studime, Vučitrn	Ljirije Haziri
132	Ženski centar "ATO"	Ul. Veslji Clark Pn, Vučitrn	Fikrije Ferizi
133	Ženski centar Optimist	Ul. Fehmi Agani 15, Priština	Emine Mehmeti
134	Ženski centar za ruralni razvoj	Bostan, Novo brdo	Šefkije Mehmeti
135	Ženski hor LJIRA	Priština	Valjire Buza

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
136	Ženski savez za integraciju	Ul. Ijlir Ramadani, br. 3, Lipljan, Medvec	Adeljina Ćoraj Emini
137	Živite, radite i kreirajte ŽRK	Ul. Njazi Azemi br. 58 Priština	Sabrije Baša
138	ŽIVOT	Dečane	Safete Gacaferi
139	Zlato	Henc, Kosovo Polje	Hava Abdulahu

Aneks 1a. Grantovi koji su uspešno završeni 2024.

U 2024. godini, šest organizacija članica MŽK-a uspešno je završilo svoje inicijative. Dva granta, finansirana od strane EU, bila su usmerena na jačanje kapaciteta kosovskih OCD i ublažavanje društvenih i ekonomskih posledica pandemije COVID-19 na ranjive grupe, posebno žene i devojke. Ovi grantovi, koji su bili aktivni krajem 2023. godine, završeni su početkom 2024. godine, uz ukupno finansiranje od 19.998 evra. Preostale četiri inicijative, finansirane od strane ADA i sufinansirane od strane Side, sprovedene su i završene 2024. godine, uz ukupna izdvojena sredstva u iznosu od 39.711,98 evra. Tabela ispod prikazuje pregled ovih inicijativa.

18.krug

Donator: EU

Ukupan iznos pod-granta: 19,998 €

Broj grantova: 2

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati	Korisnici/e
The Ideas Partnership	Osnaživanje žena i mladih Roma, Aškalija i	9,998 €	Ova inicijativa imala je za cilj podizanje svesti žena i devojaka o negativnim aspektima i posledicama ranih	Ova inicijativa osnažila je žene i devojke na Kosovu kroz obrazovanje, podizanje zdravstvene svesti i angažovanje zajednice. Više od 100 devojaka	346 korisnika (320 žena,

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati	Korisnici/e
	Egipćana u javnom zagovaranju i zdravstvenom obrazovanju		brakova, kao i o načinima unapređenja njihovog i zdravlja njihove dece. Poseban fokus bio je na edukaciji žena o njihovim osnovnim pravima na zdravstvenu zaštitu, s naglaskom na ključna zdravstvena pitanja poput raka dojke. Takođe je istaknuta važnost mentalnog zdravlja kao ključnog faktora za opšte blagostanje. Pored toga, inicijativa je osvetlila ulogu psihologa, pružajući	steklo je dublje razumevanje rizika ranog braka i štetnih kulturnih tradicija, prepoznajući obrazovanje kao ključ ka nezavisnosti. Više od 110 majki sada je bolje informisano o trudnoći, pristupu zdravstvenoj zaštiti i svojim pravima na medicinske usluge. Preko 45 mladih aktivista iz romske, aškalijske i egipćanske zajednice uključilo se u inicijative za poboljšanje zastupljenosti svojih zajednica u institucijama, poput Centra za socijalni rad. Više od 75 žena steklo je sertifikate iz pismenosti i matematičkih veština, što im je omogućilo veću samostalnost u svakodnevnom životu.	26 muškaraca)

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati	Korisnici/e
			uvid u to kako oni mogu pomoći i pružiti podršku u prevazilaženju izazova mentalnog zdravlja.	Zdravstvene radionice o raku dojke, mentalnom zdravlju i samonezi podstakle su žene na proaktivno upravljanje sopstvenim zdravljem, pri čemu su se neke od njih prijavile na mamografiju. Kroz sticanje znanja i jačanje samopouzdanja, ova inicijativa doprinosi dugoročnim promenama u životima učesnica i njihovih zajednica.	
Mreža organizacija za ruralni razvoj Kosova - NORDK	Žene iz ruralnih područja i njihovo socio-ekonomsk o osnaživanje	10,000 €	Ova inicijativa imala je za cilj da ublaži posledice pandemije, koje su posebno pogodile biznise i preduzeća kojima upravljaju žene u ruralnim područjima,	Ova inicijativa je ojačala podršku ženama poljoprivrednicama u ruralnim područjima pogođenim pandemijom COVID-19, prikupljanjem kvalitativnih podataka iz sedam regiona o njenom uticaju. Na osnovu ovih	62 žene

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati	Korisnici/e
	u postpandemijskom periodu		kao i da ekonomski osnaži žene, naročito one iz ruralnih područja. Na osnovu aktivnosti, cilj je bio da se razviju preporuke i zahtevi koji će biti predstavljeni relevantnim institucijama na zagovaračkim sastancima. Ove preporuke igrale su ključnu ulogu u rešavanju izazova sa kojima se žene suočavaju u oblasti aktivizma i preduzetništva,	nalaza, razvijen je i objavljen sažetak politike sa preporukama za ekonomsko osnaživanje, institucionalnu podršku i unapređenje Nacionalnog programa za poljoprivredu i ruralni razvoj. Ovi uvidi podeljeni su sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, kao i sa predstavnicima dve opštinske direkcije za poljoprivredu, čime su im omogućeni bolji uvidi u izazove sa kojima se suočavaju žene poljoprivrednice i načine za adekvatniji odgovor na slične krize u budućnosti. Pored toga, 53 osobe su direktno, a oko 500 posredno, putem društvenih mreža, informisane o	

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati	Korisnici/e
			<p>pružajući im snažniji glas i priliku da utiču na politike koje podržavaju ekonomsko osnaživanje žena u postpandemijskom periodu.</p>	<p>mogućnostima grantova, subvencija i programa finansijske pomoći za oporavak poljoprivrednica. Povećanjem svesti, unapređenjem pripremljenosti i jačanjem institucionalnog angažmana, ova inicijativa postavila je temelje za snažnije sisteme podrške ženama u poljoprivredi, obezbeđujući im bolje resurse i zaštitu u kriznim situacijama.</p>	

19. krug

Donator: ADA i sufinansira Sida

Ukupan iznos pod-granta: 39,711,98 €

Broj grantova: 4. krug

OCĐ	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati	Korisnici/e
Centar za promociju sanje ženskih prava	Podrška ženama koje su preživjele seksualno nasilje kroz zdravstveno obrazovanje	9,930 €	Ova inicijativa imala je za cilj da poveća pristup zdravstvenim informacijama i odgovori na potrebe žena članica Centra za promovisanje ženskih prava. Održavanje zdravstvenih predavanja i ginekološki pregledi nastojali su da povećaju ličnu svest učesnica o brizi o sebi. Pored toga, organizovane su grupne psihosocijalne sesije	Pedeset žena u opštinama Glogovac i Srbica obavešteno je o lokalnim zdravstvenim uslugama i sada su spremne da prijave kršenja svojih prava na zdravstvenu zaštitu. Kao rezultat toga, dokumentovana su dva prekršaja. Ove žene su takođe bolje informisane o prevenciji raka grlića materice i dojke, kao i o lečenju dijabetesa i hipertenzije. Pored toga, obavile su ginekološke preglede, uključujući Papa testove i naknadne analize, a neke od njih zahtevaju kolposkopiju. Ova inicijativa je postigla mnoge značajne rezultate,	50 žena

			kako bi se pružila psihološka podrška radi poboljšanja dobrobiti svih članica i podsticanja socijalizaciju među učesnicama.	među kojima je i najava Saveta pacijenata o donaciji mobilnog telefona od strane AKH, dok je Opština Glogovac preduzela proaktivan korak dodeljivanjem specijalizovane telefonske linije. Inicijativa osnažuje građane, pružajući im direktnu komunikaciju kako bi izrazili svoje brige, zatražili uputstva i dobili neposrednu pomoć u vezi sa zdravstvenim pitanjima.	
EcoKos Women	Pristup zdravstvenoj zaštiti, ulaganje u budućnost	9,915 €	Ova inicijativa imala je za cilj da osigura da sve zdravstvene ustanove imaju kartice prava pacijenata, kutije za žalbe i funkcionalnu komisiju za žalbe sa predstavnikom civilnog društva, čime se garantuje da pacijenti dobiju odgovor na svoje	Ova inicijativa je obezbedila da sve zdravstvene ustanove u opštini Obilić imaju kartice prava pacijenata, kutije za žalbe i funkcionalnu komisiju za žalbe. Kao rezultat ove inicijative, 97 žena je dobilo neophodne informacije o zdravstvenim uslugama dostupnim u opštini, svojim pravima u vezi sa tim uslugama, kao i o procesu podnošenja žalbi u slučaju kršenja tih	97 žena

			<p>žalbe. Pored toga, inicijativa je nastojila da obezbedi da što veći broj žena bude informisan o zdravstvenim uslugama koje su dostupne u opštini Obilić, njihovim pravima u vezi sa tim uslugama i procesu podnošenja žalbi u slučaju kršenja tih prava. Takođe, cilj je bio prikupljanje podataka, obrada nalaza i preporuka iz istraživanja, koji će se koristiti na sastancima zagovaranja sa relevantnim institucijama i služiti kao vredne informacije za buduće inicijative.</p>	<p>prava. Ove žene su takođe unapredile svoje znanje o reproduktivnom zdravlju, upravljanju menstrualnom higijenom i planiranju porodice. Pored podizanja svesti, dokumentovano je 10 prekršaja, a u jednom slučaju je pomognuto u prijavi prekršaja u zdravstvenoj ustanovi. Uz podršku projekta, žalba je rešena u predviđenom roku, a preduzete su mere protiv medicinskog osoblja koje je bilo uključeno. Podaci su prikupljeni, a rezultati istraživanja i preporuke su prezentovani lokalnim institucijama, kako bi se bavili, ublažili ili rešili ova pitanja i izazovi. Tokom sastanaka, uočeni su pozitivni stavovi i spremnost da se reše ova pitanja, pokazujući volju da se utiče na procese u vezi sa temama o kojima se razgovaralo i zagovaralo.</p>	
--	--	--	---	---	--

Humanus Vita	Uključiva nje seksualnog obrazovanja i osporavanje stereotipa ka transformaciji rodni normi kroz obrazovanje”	9,933 €	Cilj ove inicijative je bio da se poveća angažman obrazovnih institucija u seksualnom obrazovanju u osnovnim školama i da se rodna perspektiva uključi u kreiranje lokalne obrazovne politike. Ovaj projekat je obuhvatio procenu načina na koji nastavnici biologije u odeljenjima osmog razreda u opštini Glogovac obrađuju teme seksualnog obrazovanja, kao i obezbeđivanje obuke za ove nastavnike. Na osnovu zapažanja i intervju sa nastavnicima izrađen je izveštaj sa preporukama i zaključcima. Projekat je	Kao rezultat ove inicijative, nastavnici biologije iz četiri osnovne škole u opštini Glogovac sada su svesniji i informisaniji o značaju nastave iz oblasti seksualnog vaspitanja bez predrasuda i na interaktivan način. Oni sada koriste više praktičnih alata i primenjuju pedagoške metode prilikom nastave ovih tema, a takođe su svesni potrebe da seksualno obrazovanje bude uključeno u školski program ili da se poveća broj časova. Direktori škola takođe su postali svesniji značaja stvaranja i opremanja učionica biologije i sada imaju znanje i inicijativu da razvijaju rodno osetljive obrazovne politike, posebno u oblasti seksualnog obrazovanja. Kroz završni izveštaj, koji uključuje ključne nalaze, preporuke i zaključke zasnovane na	22 (13 žena i 9 muškaraca)
--------------	---	---------	--	---	-------------------------------------

			nastojao da promoviše rodnu ravnopravnost u obrazovanju kroz borbu protiv stereotipa, razbijanje tabua o potrebi za seksualnim obrazovanjem u školama i jačanje profesionalnih kapaciteta nastavnika u oblasti seksualnog obrazovanja.	zapažanjima i intervjuima sa nastavnicima i direktorima škola u opštini Glogovac. Opštinska direkcija za obrazovanje prepoznaje važnost unapređenja profesionalnih kapaciteta nastavnika u osetljivim rodnim temama, uključujući seksualno obrazovanje, kao i razvoja rodno osetljivih politika i infrastrukture u školama. Ministarstvo obrazovanja obavješteno je o potrebama za razvojem kapaciteta nastavnika.	
Centar za obrazovanje i razvoj zajednice - Friends	Sveobuhvatno seksualno obrazovanje kao prioritet	9,932 €	Ova inicijativa imala je za cilj sprovođenje sveobuhvatne studije o udžbenicima seksualnog obrazovanja koji se koriste u srednjim školama, identifikujući praznine i nedostatke u postojećim materijalima.	Objavljena je sveobuhvatna studija o udžbenicima seksualnog obrazovanja koji se koriste u osnovnim školama, u kojoj su identifikovani nedostaci u materijalima i date konkretne preporuke za poboljšanje. Ovi nalazi su sažeti u izveštaj i pismo zagovaranja, koja su dostavljena Ministarstvu obrazovanja, nauke,	87 (59 žena i 28 muškaraca)

			<p>Cilj je bio da se daju konkretne preporuke za unapređenje postojećih udžbenika i rešavanje tema koje nedostaju, a koje bi trebalo da budu uključene. Planirano je da se nalazi i preporuke, uz zagovaračko pismo, upute Ministarstvu obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija radi revizije ovih udžbenika. Pored toga, inicijativa je imala za cilj da podigne svest među romskom, aškalijском i egipćanskom omladinom o inkluzivnom seksualnom obrazovanju i sprečavanju neželjene trudnoće. Projekat je</p>	<p>tehnologije i inovacija. Pored toga, u školama širom opštine Mitrovica održano je 12 časova o seksualnom obrazovanju. Učestvovalo je ukupno 79 učenika, uključujući 30 Roma, 19 Aškalija, 8 Bošnjaka i 3 Egipćana, koji su dobili inkluzivno seksualno obrazovanje. Rezultati su uključivali povećanje svesti među nastavnicima o tome kako otvoreno razgovarati o seksualnom obrazovanju uz rodnu osetljivost. Takođe, najmanje 50.000 ljudi je više informisano o konceptu seksualne saglasnosti putem animiranog videa. Obrazovni materijali su kreirani i postavljeni na društvenim mrežama kako bi se obradile teme koje se često zanemaruju u školskim udžbenicima. Materijali su uključivali informacije o reproduktivnim organima i biološkim procesima kod muškaraca i žena,</p>	
--	--	--	--	--	--

			takođe planirao izradu animiranog videa za edukaciju javnosti o konceptu seksualne saglasnosti, kao i o seksualnom i reproduktivnom zdravlju.	objašnjenje seksualne saglasnosti sa fokusom na pojedince koji ne mogu da pristanu, kao i razliku između dinamike moći i konsenzualnih odnosa. Pored toga, materijali su pokrivali seksualno nasilje, pružajući informacije o tome kako ga identifikovati i prijaviti.	
--	--	--	---	--	--

Dve članice su uspešno realizovale inicijative za rodno odgovorno budžetiranje u kontekstu otpornosti na krize, koje podržava ADA, a sufinansira Sida, u ukupnom iznosu od 15.998 evra.

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultat	Korisnici/e
EcoKos Women	Postavljanje žena u centar rešenja za klimatske promene	7,998	Ova inicijativa imala je za cilj poboljšanje kvaliteta života žena poljoprivrednica i njihovih porodica, fokusirajući se na bezbedne prakse i inovacije, poput principa cirkularne ekonomije. Pored toga, cilj je bio da podrži Ministarstvo životne	Objavljen je izveštaj „Jačanje održive poljoprivrede: Rodne perspektive u cirkularnoj ekonomiji“, koji pruža konkretne preporuke za integraciju rodnih perspektiva u kosovske politike cirkularne ekonomije. Pored toga, izrađeno je i podeljeno 10	29 (26 žena i 3 muškaraca)

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultat	Korisnici/e
			sredine u razvoju politika i vladinih mera za rešavanje pitanja životne sredine i postizanje rodne ravnopravnosti, kao i oblikovanje politika i zakona koji podržavaju održivost životne sredine i rodnu ravnopravnost na političkom i društvenom nivou.	infografika o rodno odgovornom budžetiranju, čime je povećana svest i razumevanje rodne ravnopravnosti u budžetskim politikama.	
Udruženje žena Mitrovice za ljudska prava	Rodno budžetiranje kao transformativno sredstvo za opštinske institucije	8,000	Cilj ove inicijative bio je da poveća učešće žena u javnim raspravama koje je organizovala Opština Mitrovica kako bi se prikupile preporuke za godišnji budžet. Takođe, nastojala je da generiše preporuke sa sastanaka za zastupanje žena i sednica sa direktorkama, obezbeđujući da ove preporuke budu razmatrane od strane Direkcije za finansije. Pored	Objavljen je izveštaj „Rodno budžetiranje kao transformativno budžetsko sredstvo za opštinske institucije“, koji sumira održane sastanke sa ključnim opštinskim direktorima i šest javnih konsultacija u Južnoj Mitrovici. Učesnici su se upoznali sa rodno odgovornim budžetiranjem i dali konkretne budžetske preporuke. Ove preporuke su zvanično dostavljene odgovarajućim	353 (297 žena i 56 muškaraca)

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultat	Korisnici/e
			toga, imala je za cilj da poboljša učinak i transparentnost opštinskih direkcija u Mitrovici u sprovođenju rodno odgovornog budžeta, čime bi se obezbedila veća odgovornost prema građanima.	opštinskim odeljenjima, a o njima se raspravljalo tokom godišnjih javnih konsultacija o budžetu, čime je obezbeđen doprinos zajednice i unapređeno rodno odgovorno budžetiranje na opštinskom nivou.	

Aneks 1b. Grantovi dodeljeni 2024. godine

Tokom 2024. godine, četiri projekta su dodeljena četiri organizacije, uz podršku ADA i sufinansiranje od strane Sida. Ovi grantovi su bili u toku krajem 2024. godine i iznosili su 39.714 evra. Dodatnih osam grantova dodeljeno je za osam organizacija članica MŽK-a, uz podršku Sigrid Rausing Trusta. Ovi grantovi su podeljeni u odvojenim krugovima. Oba kruga su ostala u toku do kraja 2024. godine, u ukupnom iznosu od 94.808 evra

19. krug

Donator: ADA i sufinansira Sida

Ukupan iznos pod-granta: 39.714 €

Broj grantova: 4

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
Poljoprivne dnice	Poboljšanje pristupa ženama u opštini Orahovac kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti	9,931 €	Ovaj projekat ima za cilj da odgovori na značajne izazove u vezi sa ograničenim pristupom osnovnoj reproduktivnoj zdravstvenoj zaštiti u opštini Orahovac. Nizak budžet za zdravstvenu zaštitu doveo je do nedostatka medicinske opreme, specijalista, lošeg kvaliteta pružalaca zdravstvenih usluga i nedovoljnih sredstava za istraživanje i razvoj. Dok žene generalno imaju tendenciju da svoje zdravstveno stanje ocenjuju lošijim od muškaraca, žene u ruralnim područjima suočavaju se sa dodatnim finansijskim preprekama za pristup zdravstvenim uslugama. Romkinje, Aškalijske i Egipćanke suočavaju se sa još većim

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
			preprekama, uključujući finansijske i kulturne izazove. Iako postoje domovi zdravlja u mnogim ruralnim sredinama, ove ambulante često ne funkcionišu i nedostaju im lekari. Kao rezultat, žene i devojke u selima opštine Orahovac moraju da putuju da bi dobile medicinsku negu i često nisu svesne svojih prava na zdravstvenu zaštitu. Ovaj projekat nastoji da odgovori na ove izazove podizanjem svesti, poboljšanjem pristupa i zalaganjem za neophodne zdravstvene usluge i podršku u ovim zajednicama.
Ruka ruci	Zajedno za naše zdravlje	9,926 €	Cilj ove inicijative je unapređenje institucionalnog mehanizma za upravljanje žalbama pacijenata. Nastoji da obezbedi da zdravstvene ustanove budu opremljene karticama o pravima pacijenata, kutijama za žalbe i funkcionalnim komisijama za razmatranje žalbi. Pored toga, inicijativa ima za cilj da podigne svest među devojka i ženama o njihovim pravima na zdravstvenu zaštitu, uključujući informacije o tome kada i kako da podnose žalbe u vezi sa kršenjem prava tokom pružanja zdravstvene zaštite. Takođe, projekat ima za cilj da unapredi znanje o ranom otkrivanju raka grlića materice i važnosti vakcinacije. Kroz ovaj projekat, takođe, nastoji se podići svest među mladima o rizičnim procedurama i učestalosti polno prenosivih infekcija, značaju upotrebe kontraceptiva, preporučenim metodama kontracepcije i

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
			prevenciji polno prenosivih infekcija. Štaviše, mlade žene iz zajednica Roma i Aškalija biće informisane o imunizaciji beba.
Organizacija za integraciju i društveni razvoj „Follow Up”	Analiza školskog programa i obrazovnih oblika o seksualnom pristanku u srednjim školama	9,931 €	Ova inicijativa ima za cilj da reši i smanji uticaj štetnih rodni uloga razbijanjem i ublažavanjem tradicionalnih očekivanja, ponašanja i ograničenja koja se nameću pojedincima na osnovu njihovog pola. Rodne uloge predstavljaju društvena i kulturna očekivanja o tome kako muškarci i žene treba da misle, govore, oblače i ponašaju se, često ograničavajući ličnu slobodu i jačajući stereotipe. U kontekstu obrazovanja, ove uloge mogu biti prenesene od strane nastavnika, koji, kao deo patrijarhalnog društva, često nenamerno prenose ove stavove na svoje učenike. Ovo doprinosi nastavku štetnog načina razmišljanja koji ograničava i dečake i devojke u njihovom ličnom i akademskom razvoju. Kroz ovu inicijativu, Follow Up ima za cilj da prekine ovaj ciklus podizanjem svesti i promovisanjem inkluzivnijeg, rodno osetljivog pristupa obrazovanju, na kraju osnažujući učenike da prevaziđu ove zastarele norme i žive slobodnije.
Socijalni most	Radimo na promovisanju u kvalitetnog obrazovanja	9,926 €	Ova inicijativa ima za cilj da proceni kvalitet nastave i rodnu dinamiku u srednjim školama u opštini Vučitrn posmatranjem časova iz tri predmeta: građansko vaspitanje, biologija i albanski jezik. Zapažanja u učionici će se fokusirati na nastavne metode, angažovanje učenika,

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
			rodno osetljive pristupe i interakcije između nastavnika i učenika. Nalazi iz ovih posmatranja pružiće sveobuhvatno razumevanje dinamike učionice i kvaliteta nastave, što će dovesti do izrade detaljnog izveštaja sa preporukama za škole na lokalnom i centralnom nivou. U okviru projekta biće praćeno šest časova, a nakon analize podataka i obuke nastavnika, biće sastavljen izveštaj. Konačno, biće održan sastanak sa zvaničnicima Direkcije za obrazovanje, direktorima škola i nastavnicima kako bi se predstavili nalazi analize politike i zalagalo za poboljšanja na osnovu prikupljenih podataka.

Krug 18/2

Donator: Sigrid Rausing Trust (SRT)

Ukupan iznos pod-granta: 44,997,43 €

Broj grantova: 3

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
Medica Kosova	Organizaci	15,000 €	Ovaj grant ima za cilj da pruži psihosocijalno i pravno osnaživanje žrtvama seksualnog nasilja tokom rata, omogućavajući im da traže

	ona podrška		pravno priznavanje i kompenzaciju u skladu sa postojećim zakonodavstvom. Ključna komponenta ovog projekta je psihosocijalno savetovanje, kako individualno, tako i grupno, osmišljeno da ojača ličnu otpornost žrtava i pomogne im da se snađu u složenom procesu pravnog priznavanja. Paralelno sa tim, pravno savetovanje pruža žrtvama znanje i podršku koja im je potrebna da razumeju procedure podnošenja zahteva i pripreme za pravni postupak. Pored direktne podrške žrtvama, projekat se fokusira i na stvaranje sigurnog okruženja koje pruža podršku dok imaju pristup zdravstvenim, socijalnim i pravnim uslugama. Ovo će biti postignuto kroz specijalizovanu obuku za zdravstvene radnike, poboljšavajući njihov kapacitet da pruže negu zasnovanu na traumi. Štaviše, grant podržava organizacioni razvoj poboljšanjem finansijskih procedura, transparentnosti i politika na radnom mestu, obezbeđujući održiv i etički pristup pružanju usluga. Kroz ove sveobuhvatne mere, ova inicijativa nastoji da stvori trajnu promenu u životima preživelih, podstičući kako individualno osnaživanje, tako i sistemska poboljšanja u njihovom pristupu pravdi i podršci.
Udruženje advokata NORMA	Organizaci ona podrška	14,997 €	Primarni cilj ovog granta je da obezbedi da veći broj žena, muškaraca, devojčica i dečaka, bez obzira na etničku pripadnost, starosnu dob, sposobnosti, nivo obrazovanja, politička ili verska uverenja ili seksualnu orijentaciju, bude bolje informisan o pravosudnom sistemu.

			U skladu sa odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, ova inicijativa nastoji da poveća svest kod značajnog broja pojedinaca o njihovim pravima i dostupnim mehanizmima za pristup besplatnoj pravnoj pomoći. Ovo uključuje objavljivanje informativnih materijala putem onlajn platformi i društvenih medija. Ovi materijali će pružiti osnovne informacije o pravnom okviru i zaštitnim mehanizmima protiv rodno zasnovanog nasilja, čime će se na kraju poboljšati javna svest i razumevanje ovih kritičnih pitanja. Pored toga, ovaj grant se fokusira i na edukaciju pojedinaca i porodica o pravima žena na nasledstvo i vlasništvo nad imovinom, baveći se rodnom ravnopravnošću u imovinskim pravima. Na taj način, grant doprinosi ekonomskom osnaživanju žena, omogućavajući im da ostvare svoja zakonska prava i poboljšaju svoj društveni i finansijski položaj.
Vladavina demokratije na Kosovu	Organizacije na podrška	14,999 €	Cilj ovog granta je analiza odobrenog opštinskog budžeta za 2024. godinu u tri opštine: Podujevo, Štimlje i Dragaš. Fokus analize je procena usklađenosti opštinskih budžeta sa principima rodno odgovornog budžetiranja (GRB), procena njihovog doprinosa rodnoj ravnopravnosti i predlaganje potrebnih prilagođavanja za pravičniju raspodelu sredstava. U okviru aktivnosti granta, planirano je organizovanje diskusija sa ženama preduzetnicama u Podujevu, uspostavljajući Ženski poslovni forum. Ova platforma će služiti kao mehanizam za osnaživanje žena u biznisu, jačanje njihove saradnje sa

			<p>lokalnim vlastima i potencijalnim donatorima, kao i zagovaranje njihovih ekonomskih interesa. Pored toga, VDK će pokrenuti kampanju javnog zagovaranja kako bi obezbedio specifično tržište za žene preduzetnice u Podujevu, čime će im pomoći da pojačaju svoj glas i obezbede bolje ekonomske prilike kroz pristup zajedničkom tržištu. Takođe, VDK će angažovati dizajnera koji će kreirati ili redizajnirati poslovne logotipe za žene koje se bave ekonomskim aktivnostima i trenutno nemaju odgovarajući brend. Inicijativa će podržati OCD u razvoju veb stranice kako bi povećala vidljivost svojih inicijativa i postignuća.</p>
--	--	--	--

20. krug

Donator: The Sigrid Rausing Trust (SRT)

Ukupan iznos pod-granta: 49,811 €

Broj grantova: 5

OCD	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
She Solutions	Organizaciona podrška	10,000 €	Cilj inicijative je da osnaži, podrži i promovise žene na pozicijama donošenja odluka. Takođe, ima za cilj da promovise rad i misiju aktivista za rodnu ravnopravnost iz civilnog društva, institucija i sveta umetnosti kroz podizanje svesti o različitim inicijativama koje

			promovišu rodnu ravnopravnost, jednake mogućnosti i ljudska prava.
Art without Limit	Organizaci ona podrška	€9,840 €	Cilj inicijative je da se osobama sa invaliditetom pruži mogućnost da učestvuju u umetničkim i kulturnim aktivnostima, kao i da se organizuje Međunarodni filmski festival 'Art Without Limit', na kojem će biti prikazani filmovi i aktivnosti posvećeni osobama sa invaliditetom, koji se bave temama inkluzije, izazova i osnaživanja.
Komitet slepih žena Kosova	Organizaci ona podrška	€9,996 €	Inicijativa ima za cilj podizanje svesti o rodno zasnovanom nasilju nad slepim ženama i devojkama kroz edukativne sesije i obuke u četiri regiona Kosova. Razvijanjem i distribucijom pristupačnih obrazovnih materijala—uključujući audio-vizuelne sadržaje, predavanja i informativne brošure—projekat nastoji da izazove ustaljene percepcije i rodne norme. Kroz ove aktivnosti, projekat će doprineti jačanju svesti zajednice o pravima slepih žena i devojaka i značaju rodne ravnopravnosti, podstičući inkluzivnije i informisanije društvo.
Centar za promovisan je ženskih prava	Organizaci ona podrška	9,975 €	Ovaj grant je usmeren na podršku ženama koje su preživele seksualno nasilje tokom rata na Kosovu. Pružiće im mogućnosti za rehabilitaciju kroz izradu ručno rađenih zanata, čime se ne samo poboljšava njihovo psihosocijalno blagostanje, već i podstiče njihova društvena integracija. Prodaja njihovih proizvoda pruža put ka ekonomskom osnaživanju i poboljšanju društvenog položaja.

Ženski inkluzivni centar	Organizaci ona podrška	10,000 €	Cilj je razvoj kapaciteta žena u politici kako bi se zalagala za prioritetne interese žena, uz unapređenje socijalnih usluga za žrtve nasilja u porodici. Grant ima za cilj podizanje svesti o tekućoj reviziji kosovskih zakona, kao i o novim akcionim planovima i strategijama, naglašavajući potrebu za koordinisanim institucionalnim odgovorom na nasilje. Takođe, nastoji da poboljša zalaganje za ženska prava i obezbedi efikasniji i informisaniji pristup rešavanju nasilja u društvu.
--------------------------	------------------------	----------	---

MŽK je podržala dve organizacije da sprovedu svoje inicijative koje su u toku ka rodno odgovornom budžetiranju u finansiranju u oblasti klimatskih promena, podržano od strane ADA, sufinansirano od strane Side, u ukupnom iznosu od: 16,000€.

OCD	Naziv	Iznos	O inicijativi
Udruženje žena Mitrovice za ljudska prava	Ekološke i rodne politike za suočavanje sa klimatskim promenama u opštini Južna Mitrovica	8,000	Cilj ove inicijative je unapređenje transparentnosti opštinskih institucija u Južnoj Mitrovici pri sprovođenju rodno odgovornog budžetiranja, u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i budžetskim cirkularom. Njeni specifični ciljevi uključuju povećanje učešća žena u opštinskim javnim raspravama kako bi dale preporuke za godišnji budžetski cirkular, kao i jačanje odgovornosti opštinske vlasti u ispunjavanju obaveza u oblasti rodne ravnopravnosti.

Democracy Plus	Povećanje otpornosti na klimatske promene među ženama poljoprivrednicama u Podujevu i Orahovcu	8,000	Cilj ove inicijative je unapređenje učešća građana i zajednice, posebno žena i mladih, u procesima donošenja javnih odluka, kao i podsticanje institucija centralne i lokalne vlasti na veći odgovor u pružanju rešenja za održivi razvoj. To obuhvata jačanje građanskog nadzora, praćenja, transparentnosti i mehanizama odgovornosti u participativnom budžetiranju, javnoj potrošnji, vladavini prava i naporima u borbi protiv korupcije.
----------------	--	-------	--

Mreža žena Kosova
Ul. Kadri Gjata (bivša Feriz Blakçori), 2. sprat, br. 8
10000 Priština, Kosovo
+383 (0) 48 245 850

www.womensnetwork.org

info@womensnetwork.org

Fejsbuk stranica: Kosova Women's Network

